Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 21 ВЕРЕСНЯ 1911. ЧИСЛО 38. | VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, September 21, 1911. No. 38.

Відповідь на протест.

У 37 числі „Свободи" з дня 14 of September 1911 р., на першій стороні прочитав я протест звернений проти моєі особи а закінчений словами „се підлість" та в імени Р. Н. С. підписаний о. Мих. Балоґом, яко духовним управителем того-ж і п. редактором Осипом Стеткевичом. Задлятого в інтересі правди прошу Хв. Редакцию „Свободи" о чимскорійше поміщенє кілька моіх слів у тому самому місцю, у якому був згаданий протест.

Такі слова „Вас учено дурниць через 15 літ" я ніколи не говорив до моїх громадян а тим більше на проповідях чи проповіди, яка мала місце 20-го серпня с. р. в галицькій грек. кат. Церкві в Піцбурґ, Па. Тим самим не мож, дивним чином вложених в мої уста, вище спімнених слів віднести до бл. п. о. Н. Стефановича, якого я память шаную та нераз у церкві і поза церквою підносив покійника заслуги. Про систематичне підкопуванє моєі сьвященичої гідности і чести яко людини публичне і скрите у Піцбурґу і далеко поза Піцбурґом, особами духовними і сьвіцкими, я маю вироблений мій власний суд!

Сл. Іс. Христу!

о. Константин Курилло,
Настоятель церкви сьв. Йоана Хр. в Pittsburg, Pa.

Звіт

з річного засіданя Головного Уряду Р. Н. Союза, відбувшого ся в Джерзи Сіті, Н. Дж. на днях 5., 6., 7., і 8. вересня 1911-го року.

(Дальше).

Друга ухвала клївляндської конвенції що до побільшеня „Свободи", зістала переведена. В тій справі скликав я засіданє головн. екзек. комітету на день 12-го жовтня 1910. На се засіданє явила ся також і контрольна комісія. Порішено покликати на відвічального редактора п. Осипа Стеткевича і визначено для нього 135.00 дол. місячної платні. Однак п. О. Стеткевич ніяк не хотів пристати на сю платню і голов. екзек. комітет був приневолений піднести її о 15 дсл., то є на 150.00 дол. місячно, однак з тим застереженєм, що від тепер ані Р. Н. Союз з своєі, ані з каси „Свободи", не має платити за ніякі переводи, ні дописп, або кореспонденції. Се має оплачувати редактор зі своєі кишені. П. О. Стеткевич згодив ся на се. Співредактором остав п. Антін Цурковський, з місячною платнею 80.00 дол. Редактором словенської „Свободи" остав п. Андр. Ґела, з платнею 80.00 дол. в місяць.

Поки-що однак порішено видавати руську „Свободу" дальше на 8 сторін, лиш величина формату мала бути збільшена. Зроблено се тому, по заяк видавало ся тяжкою річию видавати руську „Свободу" на 12 а словенську на 8 сторін за дотеперішну платню, то є по 10 цнт. від члена. Пізнійше однак, по детайлічнім і стислім обчисленю усіх збільшених розходів, спричинених розширенєм обєму часописи, менаджер і форман друкарні заявили, що будуть могли видавати руську „Свободу" на 12, а словенську на 8 сторін, в трошечки меншім форматі, як було до XI-ої головної конвенції.

І після того виходить орґан нашої орґанізації після ухвали конвенції: руська „Свобода" на 12 сторін, а „Свобода" словенською азбукою на 8 сторін.

На тім самім засіданю управитель друкарні, п. К. Кирчів, подав до відомости головн. екз. комітетови, що теперішні властителі дому, в якім містила ся редакція і друкарня „Свободи" (184 Hudson Str., New York) виповіли льокаль. Головн. екз. комітет поручив п. К. Кирчову вишукати другий відповідний льокаль для редакції і друкарні.

Третю конвенційну ухвалу, що до вступленя в члени „Слав. Еміґр. Дому", рівнож виконано.

Р. Н. Союз став членом „Славянського Еміґраційного Дому" і ухвалену XI-тою головн. конвенцією річну таксу в сумі 500.00 дол. заплачено за 1911 рік. На підставі статута отсего „Слав. Еміґр. Дому" дістав Р. Н. Союз право настановити в уряді сего товариства одного свого директора; рівнож згадане товариство приняло одного руського хлопця, як робітника в своій канцелярії. На директора в „Слав. Еміґр. Домі" з рамени Р. Н. Союза вибрано о. А. Улицкого. Однак о. Улицкий по короткім часі зрік ся сего уряду і тому на його місце поставлено п. Т. Лабовського.

По вступленю вже Р. Н. Союза в члени згаданого товариства, якась часть нашого сьвященьства, з невідомих нам причин, стала нараз всіми силами форсувати замиканий уже кілька разів „Австрійський Еміґр. Дім", відносячи ся рівночасно крайно ворожо до „Славянського Еміґр. Дому". Се дало повід до всяких непорозумінь і нині заступають Русинів на Еліс Айленд аж два еміґр. товариства, що дає нераз повід до ріжних прикрих, а для Русинів не конче підхлібних подій.

Пяту конвенційну ухвалу, що до закупна дому йонкерської бурси на власність Р. Н. Союза, не виконано. Причина є така:

На засіданю гол. екзек. комітету, відбувшім ся 17-го мая 1911-го року, показало ся, що на згаданій реальности суть слідуючі тягарі:

Залеглий довг - - - - - -	$4.000
Найпотрібнійші направи коштувалиб - - - - - - -	1.500
Всякі народні фонди, вложені в реальність, які Р. Н. Союза мусївби звернути - -	1.500
Разом отже Р. Н. Союз мусївби видати готівкою - - -	$7.000

Річний видаток на дім виносив-би отже 555 дол., а після найліпшого обчисленя він міг-би приносити річного доходу всего лиш 420 дол. Позостав-би річний недобір в висоті 135 дол., який орґанізація мусіла-б постійно що року покривати. В виду того головний екзек. комітет уважав за відповідне, не виконувати отсеї ухвали.

Шесту ухвалу XI-тої конвенції виконано в цілости, з одним винятком. Конвенція ухвалила виплатити оставшу суму з запомоги по бл. п. Прокопі Святковськім в висоті 800 дол., гр. катол. церкві в Гейзелтон, Па. Вже по конвенції дійшло до відома екз. комітету, що найшли ся близші наслідники, управнені до сеї запомоги статутами і правом, то є діти брата небіщика. В виду того екз. комітет, не хотячи ділати проти постанов статута орґанізації, ані не хотячи заходити в колізію зі спадковим правом, не міг виплатити згаданих 800 дол. гр. кат. церкві в Гейзелтон, Па.

Важнійші справи, порішені і ухвалені головним екзек. комітетом, суть слідуючі.

На засіданю дня 3-го грудня 1910-го року менаджер друкарні, п. К. Кирчів зложив справозданє зі своїх заходів що до глядання нового льокалю для „Свободи". Показало ся, що за льокаль для редакції і друкарні в Ню Йорку треба платити незвичайно дорого: за один лиш поверх жадали найдешевше 150.00 дол. місячно; друкарня з усіми своїми бюрами ніяк однак не могла-б поміститн ся на однім поверсі і треба-б було рішити ся, платити яких 200.00 дол. місячно за приміщенє „Свободи" в місті Ню Йорку. Кромі сего усі потрібні зміни і адаптації треба було робити власним коштом. Оглянено тоді навіть декілька льокалів та остаточно порішено, що платити 200.00 дол. місячно, се за дорого.

Тоді п. К. Кирчів піддав гадку, чи не ліпше було-б, коли-б Р. Н. Союз місто вирентовувати дім, купив якийсь на свою власність. У нім містилаб ся „Свобода", бюра Р. Н. Союза, не булоб обави вічного переношеня друкарні, а раз пороблені зміни і адаптації, доконечні для друкарні, лишили-б ся на все. Відповідний дім в Ню Йорку коштував-би за дорого, тому чи не найліпше було-б купити такий дім в сусіднім Джерзи Сіті. П. К. Кирчів предложив навіть чотири такі доми, що вельми надавали-б ся на нашу ціль: дім коло рос. прав. церкви за 14.000 дол.; другий на розі Ґранд і Варрен вулиць за 16.000 дол.; третий на розі Суссекс і Варрен вул. рівнож за 16.000 і остаточно четвертий дім при Ґранд вулици в ціні 14.000 дол. Присутні взяли під розвагу піднесену гадку і почисливши усі дані за і против, остаточно прийшли до того заключеня, що купно дому на власність Р. Н. Союза оплатить ся, та що плачений до сих пор рент за яких 7 до 8 літ вповні його виплатить.

Головні урядники, оглянувши усі чотири доми, узнали дім находячий ся при Ґранд вул. за найвідповіднійший, бо він притикає до публичного парку, отже друкарі будуть могли мати найбільше сьвітла, та кромі сего є він і найдешевший. Тому порішено засягнути в тій справі також і гадки головн. контрольної комісії, яка як раз урядувала тоді в Ню Йорку.

Слідуючого дня, в присутности членів головн. контрольної комісії оглянено будинки в друге і одноголосно ухвалено купити каменицю, находячу ся при Ґранд вул.

По довших торгах з властителем дому, якому офіровувано 13.000 дол., і який ніяк не хотів пристати на сю ціну, згоджено ся остаточно на ціну 13.500 дол. і за сю суму куплено дім на власність Р. Н. Союза. Зроблено контракт і з початком 1911-го року дім, находячий ся під ч. 83 Grand str. перейшов на власність Р. Н. С.

За дім сей заплачено готівкою - - - - - - - -	$13.500.00
потрібне перероблене і уряджене коштувало -	$ 1.823.06
так, що разом весь дотеперішний кошт виносив	$15.323.06.

Дім приносить такі доходи:

„Свобода" платить рент місячно - - - - -	$110.00
За офіси Р. Н. Союза міс. рент	30.00
дві приватні партії, мешкаючі на другім поверсі, платять ренту - - - - - - - - -	24.00
разом отже місячно приносить дім - - - - - - - -	$164.00

доходу. До сеї пори отже дім приніс 747 дол. доходу.

Тепер буде се вже Вашою річию осудити, чи гол. екз. комітет, купуючи дім на власність Р. Н. Союза, поступив добре, чи зле.

(Дальше буде.)

ОБРУСИТЕЛЇ.

Повість із суспільного житя поліської країни,

Н. ЛАНСЬКОЇ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

Шнабс уже давно неспокійно вертїв ся на крїслї: в карти грати він не любив, длятого, що не любив програвати, а всякі розмови товариські уважав пустими дурницями. Він уже кілька разів поривав ся до другого покою, але за кождим разом хтось його задержував і він знов нерадий сїдав на крісло. Врешті таки висунув ся крадьком, уже не був в станї оперти ся покусї, присїв до фляшки з горївкою, щоби лиш трохи покріпити ся і випідив її до дна. Коли ,,панї маршалкова" на даний знак мужа запросила гостий до перекуски, а гості, засидївши ся, скоро повставали, залюбки простуюючи свої заковязлі сустави, — коли Кузьма прибравши остаточно ролю шамбеляна, розтворив на розтїж обі половини дверий так замашисто, що аж крісло затріщало притиснене до стїни, а вразливий Петро Іванович здрогнув і скривив ся, — тогди очам зібраних представив ся такий образ: опертий ліктями на столї перед фляшкою сидїв посередник з вибалушеними очима, з глуповатим усьміхом. Увидївши порожну фляшку, ,,панї" йойкнула і подивила ся на мужа; Петро Іванович узрївши через голови гостий її розпучливий погляд, глипнув на стіл і всего дорозумів ся. Пропхавши ся наперед, ухопив фляшку, когось там штуркнув, перепросив, виганьбив безличника собі в дусї і щез за дверми. Коли з'явив ся знов, пропускаючи наперед Кузьму з полумиском в руках високо піднятим, з котрого звісив ся хвіст якоїсь великої риби — гості відотхнули лекше. ,,Погоди ти, собако!" — говорив собі в дусї ,,пан маршалок", позираючи косо на Шнабса, котрий невинно вибалушував очи, мов би не міг опамятати ся, що з ними діє ся. ,,Погоди, я тебе почастую, псявіро. Пяний, гаспид, як швець!... а казав я тому туманови Луцї, аби не пустив"...

— Іване Андрієвичу! — промовив голосно до Шнабса, хотячи вивести його з того непристійного положеня,— а ви-ж не ласкаві? — і показав рукою заставлений стіл.

— Не позволите спра? — додала ,,панї", поправляючи собі льоки.

Він підвів на ню свої пяні, глуповаті очи і хитро усьміхаючись промовив: — Спра? merci, кумасю, я вже перекусив! Дайте ручку! — і потягнув ся до неї.

Ефект того глупого жарту здивував навіть самого Шнабса: ,,панї маршалкова" почервоніла, відтак поблідла, гості, здержуючись від сьміху, спустили очи в тарелї, Петро Іванович здрогнув, мов би його що вкололо, а Гвоздик, поплескавши Шнабса по плечу, промовив весело: — Е, братчику, ти бачу більше випив ніж закусив!

О третїй годинї по півночи гості зачали розходити ся. Господар кождого випроваджував до дверий і кождого сердечно стискав за руку.

— Але-ж ти списав ся! — говорив Гвоздик до Шнабса, вертаючи з ним до дому.

— Або що? Та я нїчого... коли запросили на іменини, то найже й приймають... А то поспрошують гостий та накладуть кусників, спра та ікри... де хто таке видів? горївки лише одна фляшка...

— Е, вже то неправда! — остро перебив йому Гвоздик, люблячи також деколи сказати правду — всего було доволї.

— Най буде, що то неправда, — не спеперечаючись відповів Шнабс. — Але бачу, старшина Михайло Іванович підійшов його добре! — нараз промовив весело. — Алеж бо й підійшов...

— А ти відки знаєш? — живо запитав Гвоздик.

— А вже ж, що знаю, на місті писаря бачив, так сей розповів. Преподобний наш ,,отче Петре" гадав, бач, що Михайло йому поквітоване верне, а той: ,,забув, каже, ваше благородіє, вибачайте!" а ґрунтець уже на Кірхмана перейшов. Надій ся тепер, діждеш ся!

— А ти добре її назвав: ,,Кумасю", — сказав Гвоздик розвеселений.

Шнабс засьміяв ся. — Я так умисно, на збитки, аби тій її панський фудульности носа втерти. Погадайте собі: ,,панї маршалкова", шлейи, фризури, parle francais, а тут раптом: кумасю, дайте ручку! А знаєте, він би мене готов був задушити за таке зухвальство, а тут гов, тпрру — вибачайте! сам горївкою частує! А все то тому, що шила в мішку не сховаєш. — А Анна Гаврилівна, судїїха, гадала, що я то так з простацтва або по пяному, а я таки умисно, з обдуманим наперед заміром, як то у них в судї говорить ся...

— Відки-ж тобі прийшло до голови так сказати?

— Сам не знаю відки, так таки скортїло мене сказати... О, сего вже він менї не подарує... Вам він о менї виразив ся, що добрий, каже, чоловік, лише ,,трохи теє", а я на певно знаю, що він уже написав на мене і післав куди треба: що нема гіршого кубаняра і що в Бога не вірю". А якже я можу в Бога не вірити, коли кубани беру? — промовив Шнабс отверто, наслїдуючи невідомо гоголївського героя. — Брати кубани — се прецінь у нас патент на благонадежність релїгійну і полїтичну: кубани береш — значить, нїчого злого на думцї не маєш. А я подвійно благонадежний: по перше: пю і уважте, лише горївку, значить — фінанси поправляю; по друге: кубани дістаю, а не беру, т. є. не силую нїкого давати, а то велика ріжниця, — балакав Шнабс, перебравши мірку, мов би хотїв винагородити собі за цїлий вкучний вечер на іменинах.

— Бреши, бреши, небоже! — сказав поблажливо Гвоздик.

— Нї, все те сама суща правда...

— Щось то ти дуже розмахав ся, Іване Андрієвичу... Гляди, щоб не перемахнув ся через край, — дав йому пересторогу Гвоздик.

— До кого ви се говорите, Михайле Івановичу? Доки його превосходительство Михайло Дмитрієвич нашою губернією завідують, доти мия у Бога за дверми. Тоту саму приповідку недавно сам ,,пан маршалок" виповів і хоть потому відрік ся, як і Петро апостол, то все таки слово не воробець...

І серед пустої площі, під ясним небом з тихо блимаючими звїздами, затягнув Шнабс улюблену сьпіванку Гвоздика: ,,Де много жінок — там много блошок, там і спокою мало"...

Тимчасом в дома у ,,пана маршалка" все поволи затихло, але паньство ще не спали: ,,панї маршалкова" стояла серед гостинного покою перед розложеними столами картовими, на котрих розкинені лежали карти і крейди, серед диму тютюнового, що туманом залягав невеликий покій і закривав її лице поблїдле, з розпущеними фальшивими льоками, зі стисненими блїдими губами і з довгою бородою як у старої баби. Взагалі була вона не погана, але тепер дивлячись на те подобгасте, змучене лице, здавало ся, мов би його обтер хто забрудженим ручником. Приступивши до таци з цукрами, нагадала собі нараз глупий жарт пяного Шнабса.

— А, то страшно! — сказала голосно. — Страшно! — сказала ще раз і блїді її щоки покрили ся живим румянцем, коли другий раз переживала тоту велику зневагу.

Однакож яко оглядна ґосподиня не позволила собі піддати ся зворушеню, в їдальни переглянула всї фляшки, призираючись кождій окремо против сьвітла і помимо зворушення тілько заховала спокійної розваги, що все позамикала до шафи, а ключ сховала до кишенї. Потому згасила лямпу, погасила сьвічки і пішла до спальнї. Петро Іванович ще не клав ся до ліжка, а лагодив ся зажити якісь кроплї.

— Ну, і щож ти на те, Pierre? — скрикнула вона, знаючи, що він її зрозуміє.

— Пяний дурачиско! — відповів коротко Петро Іванович, дїйсно зрозумївши, до чого жінка зміряє, але боячись також роздразнити себе непотрібним словом перед спанєм.

— Тепер то рознесе ся по цїлім місті!... — говорила нещаслива, витягаючи шпильки з голови. — Страшно, страшно! — повтаряла з розпукою.

— Успокій ся, душко, Шнабс такий дурень, що йому нїхто не противить ся.

Вона попробувала трохи успокоїти ся і навіть утерла слези.

— Добре, що хоть Орлових і Шольца не було! — неосторожно вимовив Петро Іванович, але в тій хвили пожалував того.

— Так! але вони однако довідають ся, ще й з ріжними додатками! — скрикнула Лупинська з сьвіжим поривом злости і кинувши на бік русявий шиньон, залилась гіркими слезами упокореного самолюбія.

— Ще сего не ставало! — промовив гнївно ,,пан маршалок".

А найгірше то, — говорила далї, не зважаючи на острий голос мужа — найгірше то, що все то чоловік мусить терпіти, що не сьміє тим зухвальцям заткати рота!

— А найдурнїйше то, що ти бекаєш ся за для тих дурниць! — І зірвавши ся з місця, пішов Петро Іванович до другого покою, тріснувши дверми так сильно, що аж в шафі на полицях задзвонили шклянки і чарки. ,,Панї маршалкова" постояла ще трохи, потому витягла з кишенї ключ і зачала розбирати ся перед зеркалом.

IX.

Кождому певно відомо, що по містах і селах Західного краю заходить велика ріжниця між урядовим а правдивим числом жидівських душ. При такій ріжници, при такій великій многоті жидів, скриваючих ся від урядових записів і держачих ся мов би поза границями права, зверхний огляд при поборі до військової служби став ся тут средством усякого насильства і страшних надужить, серед котрих тяжко було розглядїти ся, так як тяжко розріжняти предмети на потемки. Тая-ж темна маса, де підмінювали ся імена і назвиска, де фабрикували ся инші ознаки і фальшувалась конскрипція, де люди воскресали або вмирали, як коли треба, де батьки оказували ся бездїтними, сироти мали в добробитї живучих родичів, а матери відступали за гроші своїх дїтий чужим людям — вся тота підземна маса помагала в найлїпший спосіб тайним умовам і нарушеню права при означеню віку покликуваних до військової служби жидів.

Всї постанови, які видавались против шкідного відосїбнення жидівського племени — все пішло жидам на хосен, бо кагали остали ся дальше ненарушені. Коли в році 1874 переведена конскрипція, помимо всїх хитростий жидівських, оказала несподїваний приріст, то і в західнім краю показало їх не в порівнаню більше, як було після давнїйших списів. Тогди разом з заведенєм загальної військової повинности постановлено було, щоби при поборі до війська означувати вік жидів після зверхного вигляду. В часї, коли се пишемо, зверхний огляд виробив ся вже в цїлу систему; коли перед роком лучали ся деякі похибки, та досьвід слїдуючих дванайцяти місяців поправив їх на тілько, що вже нїхто не міг сумнївати ся о як найбільшій точности.

Комбінація огляду відразу розширила права членів військової комісії до найбільших розмірів. То була така винаходка, котра обернула ся потому в правдиву фінансову операцію, з осібною бухгалтерією, своїми технічними виразами, а навіть своїм властивим говором, в котрім інтересовані сторони розуміли один другого на півслові. Чи можлива річ дїйсно — установити яку підставу для точного означення віку після зверхного вигляду, а ще після жидівського вигляду?

З того всего—виходило так, що всї жиди або богаті, або недорослї, або переросли, завсїгди оказувались вийшовшими з лїт поборових, або ще не достигшими тих лїт. Особливо старих оказалось дуже много; їх набрало ся в кінци тілько, що треба було дивувати ся довговічности ізраїльського племени. Правда, шептали зразу потихо, а потому і голосно говорили, що один і той самий старий жид ставляв ся за других до побору по кілька разів і навіть не передягаючись инакше; однакож члени комісії не замічали того і усьміхаючись один до другого, докладно і сумлїнно оглядали старого псотника, одноголосно признаючи його неспосібним до війська.

Чиж диво, що християнська суспільність, котрій приходило ся поносити подвійні тягарі, була обурена тими поголосками о дивоглядним способі перепроваджуваня загальної військової повинности? Не можучи протестувати явно, установила вона невидиму контролю над дїяльностию членів військової комісії: вона прислухувалась поговіркам, не опускаючи нї одного, потверджуючого догадку факту, розпитувала, доходила, придивляла ся пильно і осторожно; то був прямо всевидячий надзір і хоть члени комісії кпили собі з него, однакож остаточно вийшло загальне переконанє, що молодих, здорових і спосібних до війська жидів, заступають жиди старі, до служби не здібні і слово ,,зверхний огляд" стало анонімом зовсїм не двозначного поняття. О тім говорили всї і всюди: по дорогах, в заїздних домах, в ваґонах желїзниці; доносились вісти в приватних письмах, вкрадали ся і до часописий, піднимались навіть ,,справи" з заулків якоїсь там комісії і хотяй борзо все те покривало ся канцелярською тайною, але поголоски удержувались уперто, непокоячи і обурюючи загальну опінію.

(Дальше буде).

Дописи.

Посьвячене гр.-кат. церкви сьв. о. Николая в Passaic, N. J.

Не чужого ми бажаєм,
А свого то права,
Де полягла, там воскресла
Наша руська слава!

Дня 3-го с. м. відбуло ся у нас, в Пасайку, торжественне посьвячене церкви сьв. о. Николая на Van Burren Str., про яке то торжество хочу розказати братям Русинам в Америцї, які своїми щирими датками причинились до здвигненя нашого дому Божого.

Про церковні торжества і обходи не буду богато розписуватись, позаяк не випали вони так, як мож було сподіватись, а то з браку відповідного числа сьвящеників, з чого місцеві парохіяни суть дуже невдоволені. Посьвячене церкви і архієрейську Службу Божу відправляв сам Владика при асистенції одного лишень сьвященика о. В. Коритовського з Ню Йорку, бо місцевий парох задля своєї слабости не міг асистувати, а доокоплічні сьвященики, помимо запрошень, не були ласкаві прибути і звеличити наше сьвято.

Торжество зачалось в суботу, дня 2-го вересня, о 8-ій годині вечером. Народа зібралось велика сила, так що люди не могли помістити ся в церкві. Прибувшого Владику привитали парохіяни, виступаючи йому на встрічу з торжественною процесією. В дверях церковних привитав Преосьвященого місцевий парох о. Сидоряк сердечною промовою, по якій Владика відправив короткий молебень. По молебню промовляв Преосьвященний до зібраного народа, завзиваючи народ, щоб твердо тримав ся своєї прадідної гр.-кат. віри.

В недїлю, о год. 9.30 рано зібрали ся всї місцеві як також і з сусїдних міст прибувші товариства в повній параді перед церквою і при звуках Українсько-руської Банди з Jersey City, N. J. та місцевої англійської, відбули величавий похід головними вулицями Пасайку. По повороті товариств з походу відбуло ся благословене церкви і архієрейська Служба Божа, підчас якої сьпівав добре вишколений хор під управою дірігента, місцевого дяко-учителя п. С. Ягелла. По укінченю Служби Божої виголосив Преосьвященний довгу, вельми поучаючу і будуючу проповідь, яка зворушила присутних слухачів до сліз. Навіть тї, котрі покинули свою віру і пішли манївцями, а на наше сьвято прибули не з побожности, а лишень з цїкавости, щоб подивитись, а опісля висьміятись з Українців і гр. кат. віри, — не могли вздержатись від рясних сліз.

В вечір о год. 8.30 відограли члени місцевого товариства „Боян" театральну штуку „Ворожбит". Простора галя була битком наповнена цїкавими гістьми, які підчас представленя заховувались цїлком спокійно і прилично (що рідко межи нашими людьми трафляє ся) і з зацїкавленєм слїдили хід штуки та прислухувались мельодійним звукам дібраних і добре відсьпіваних пісень. Вступну промову виголосив п. Ягелло, в якій пояснив гостям цїлу штуку для більшого зрозуміня. Сама штука випала чудово. Усї аматори вивязали ся зі своїх ріль прекрасно. На особливу похвалу заслугують: п. П. Капелюх, який грав ролю цигана Шандора. Його рухи так вимова пригадували гостям справдїшного цигана-ворожбита. П. Д. Олїйник, що грав ролю жидка Дудя, вивязав ся з ролї знаменито, викликуючи серед публики правдиво жидівськими рухами веселість; п. М. Бояновська і п. П. Квятковська відограли свої ролї як неможе лучше; п. В. Панас, який мав ролю Андруся, грав артистично. Инші актори, як: п. Бождиган (Николай), п. Н. Василишин (Хима), п. А. Ґаздайко (шандар), п. Н. Шутка (війт), п. Т. Константинович (присяжний), п. К. Кумка (Настя), п. А. Фляк (Федьо), п. К. Куриляк (Марина) і п. Т. Вислоцький (Іван) віддали свої ролї вельми удачно. Всї аматори доложили усїх зусиль та заходів, щоб не завстидати ся на виступі, — і дійсно цїль свою осягнули. Також і хор, який відсьпівав перед і по представленю кілька гарних пісень, пописав ся знаменито. Честь Вам за се, пасайські Бояністи, що стараєтесь піднести нашу чарівну пісню і штуку, і працюєте щиро та витревало. Працюйте так дальше, а певно Ваша парохія в короткім часї буде могла повеличатись найлучшим хором поміж руськими громадами в Америцї. Честь Вашому учителеви п. Яґеллї, що в так короткім часї зумів так вишколити хор, і що так щиро і витревало працює враз з Вами.

По представленю виголосив п. А. Ґела з Джерзи Сіти, Н. Дж. до зібраного народа відповідну промову, в котрій заохочував і взивав місцевих громадян до дальшої працї, а відтак ще місцевий парох о. Сидоряк виголосив довгу і горячу пращальну бесїду, в якій дякував присутним за численну участь в нашім сьвятї. О. Сидоряк був так зворушений, що помимо заказу докторів, нїчого не говорити, не видержав і сказав те, що йому лежало на серцї.

Доводилось менї бувати вже на неодному балю або представленю, але ще з жадного не виніс я таких вражінь, як з сего. Та єдність, згода і любов Пасайчан є подиву гідна. Працювали вони і готовились на се велике сьвято і праця їх не пішла на марно, бо празник відсьвяткували як не мож гарнїйше.

Та за се не без жалю мушу згадати про прикрість, якої дізнали Пасайчани від сусїдних сьвящеників, бо помимо запрошень, які їм місцевий парох порозсилав, залєдво один прибув до асистенції. Но Ви, чесні Пасайчани, не звертайте на се уваги, а працюйте і тримайтесь так дальше, а жадна ворожа сила вас не поборе. Недавно Ваші вороги ликували і тїшились тому, що вдало ся їм видерти Вам Вашу церков, яку Ви за свій кервавий гріш побудували, і вже заздалегідь сьпівали Вам вічну память. Та передчасною була їх радість. Загарбали вони неправно Вашу церков, але не в силї були видерти Вам вашої прадідної віри і ось в короткім часї Ви побудували нову величаву церков. Заскреготали зубами Ваші і наші вороги, бо пізнали нашу силу; пізнали, що не їм нас побороти; пізнали відступники і зрадники нашої народности і віри, що ми ростемо. Так, ми ростемо і рости будемо, бо ступаємо правим шляхом до цїли, а цїль наша є сьвята, бо:

Не чужого ми бажаєм,
А свого то права,
Де полягла, там воскресла
Наша руська слава!

Гість

Посьвячене цвинтаря в Perth Amboy, N. J.

Дня 4-го вересня с. р. (Labor Day) сьвяткувала гр.-кат. руська парохія в Перт Амбой, Н. Дж. подвійне торжество, іменно: того дня минуло як раз три роки, коли перт-амбойції по раз перший вислухали Сл. Божої в своїй руській церкві, яку закупили від незалежних Поляків, а сю Службу Божу відправив Вс. о. П. Понятишин, тодїшний парох в Elizabeth, N. J. А знов с. р. згаданого в горі дня відбуло ся посьвячене свойого власного цвинтаря, який набули перт-амбойські Русини-Українцї на свою власність за суму $1.600. Руська парохія в Перт Амбой є ще молода, а що до числа родин і не велика, однак що до поступу, можна її напевно причислити до найбільше взірцевих парохій в Америцї. Заслуга в тім в першій мірі Всч. о. совітника Й. Чаплинського і його парохіян, які під проводом свого душпастиря стараються, щоби руську громаду поставити на найвисший степень просьвіти і поступу. Першим парохом в П. А. був о. К. Курилло, який однак вже по році відїхав до старого краю, а на його місце призначив Преосьв. Владика о. Й. Чаплинського, котрий дїйствує в згаданій місцевости до нинї.

А тепер приступлю до опису самого акту посьвяченя і так:

Точно о год. 10-ій рано згаданого дня почала ся торжественна Сл. Божа, яку відправив з порученя і в імени Преосьв. Владики, Всеч. о. декан Н. Підгорецький, в асисті оо. А. Улицького, П. Понятишина, М. Лисяка і Й. Чаплинського. Підчас Сл. Божої сьпівав молодий, але многонадїйний хор під управою місцевого дяко-учителя п. Ів. Пероговського.

Відтак о год. 11:30 вирушив похід на цвинтар. Сей похід був справдї величавий і імпозанний, а що найголовнїйше, був аранжований і проваджений в дуже примірнім порядку. По переду їхали на конях: Іван Ваверчак (який був командантом походу), дальше, Михайло Чумер і Михайло Старух. За ними ступав комітет цвинтарний. Відтак йшла Банда І-ша, за нею Сестрицтво Непор. Зачатя, процесія церковна, Бр. церковне Усп. Пр. Богородицї; потім Тов. польські а се: Канонєри, Сокул, Тов. сьв. Станїслава і Тов. сьв. Антонього. За ними йшло Бр. сьв. Михайла і Бр. сьв. Димитрія, оба з Carteret, N. J. За братствами їхали повози (керичі), в яких везли ся сьвященики, виднїйші місцеві куратори і позамісцеві гості. За повозами йшла Банда II-га, за нею слїдували Бр. сьв. О. Николая, Бр. сьв. Василия і Тов. Запорожська Січ, всї три з Перт Амбою.

По одногодиннім поході прибули ми наконець на цвинтар. Околиця прехороша. Сам цвинтар положений на дуже краснім місци і обіймає просторонь понад чотири акри, по части вже вичищеної землї. На серединї цвинтаря красував ся великий трираменний хрест, перед котрим поставлено провізоричний престіл і тут було відправлене водосьвятє. По водосьвятю виголосив о. А. Улицький принагідну проповідь, в якій вказав на значінє сего місця, на котрім мають бути похоронені тїла покійників. Відтак о. декан Підгорецький з кропилом в руцї обійшов цїлий цвинтар наоколо і поблагословив його. По благословеню була відправлена панахида за померших членів згаданої парохії і тим закінчено торжества, які нїколи не затруть ся в памяти пертамбойских громадян.

І так збули ся задушевні мрії пертамбойців, які, хотяй і на чужинї, то однак стараються ся зажити своїм питомим житєм. Парохія ся — як вже сказано — хотяй і не велика, а помимо тім істнуюча доперва 3 роки, однак за так короткий час поступила неймовірним кроком наперед. На церкві, яку купили вони за $13.000, тяжить довгу всего лиш $6000. Кромі сего украшено і помальовано церкву у внутрі, закуплено цвинтар за $1.600 і тепер приступають до будови свого власного парохіяльного дому, який має коштувати понад $7.000.

Згадати належить, що кромі житя церковного, в згаданій громадї панує рухливе житє і на поли просьвітно-народнім. Найменче 3—4 рази в роцї відграють місцеві аматори якусь театр. штуку і то все з добрим поводженєм. В місяцю лютім с. р. уладили пертамбойції вечерницї в честь 50 лїтних роковин смерти нашого кобзаря Т. Шевченка, на яких зібрано на фонд ім. Т. Шевченка суму $50.00.

Отож честь, кому честь! Заслуга за так уміле провадженє перт-амбойської громади є в першій мірі о. сов. Чаплинського. На неменшу похвалу заслугують також місцеві патріоти як: п. Николай і Іван Ваверчаки і другі, що суть душею поступу і розвою церковно-народного житя в Перт Амбой, Н. Дж.

Гість.

З Bremond, Texas.

Отсе хочу розповісти читачам „Свободи" про подїю, яка в недавній минувшинї поруш**и**ла цїле наше місто, а подекуди є вельми характеристична для пануючих у наших сторонах відносин.

Перед двома лїтами поселив ся тут лікар, Француз. Будучи незвичайно спосібним чоловіком у своїм фаху, він відразу з'єднав собі величезний круг клієнтів. Кромі сего, як людина незвичайно вражлива на людські терпіня і недолю, він лічив бідних засвім даром; для новоприбуваючих іміґрантів став справдїшним батьком, даючи їм цїнні вказівки і поради, як почати житє у новій вітчинї, та як охоронити ся перед лапками жорстоких плянтаторів, що мимо офіціяльного знесеня невільництва в Америцї, все ще управляють торговлю білими невільниками на великі розміри. І отсе, здаєть ся, було причиною, що деякі люди стали його лютими ворогами.

Лікар, як чоловік нежонатий, замешкав в однім з тутешних готелїв, та у нїм і харчував ся. І ось нечайно, дня 19-го серпня с. р. власититель готелю, 65-лїтний Нїмець, впав до їдальні з дубельтівкою, набитою дрібними кульками, і стрілив в лікаря два рази. Двайцять кілька льоток вбило ся в грудь нещасливого, кладучи його на місци трупом. Численно зібрана публика наробила крику. Явив ся констабель, і тодї зажадано від нього арештованя злочинця. Сей однак відповів холоднокровно, що то не його дїло. Се так обурило присутних, що кинули ся на злочинця, щоб самим його укарати, коли представитель власти і публичного безпеченьства, задля маєтку мордерця, видів в нїм якусь нетикальну особу. І тодї доперва констабель ужив своєї власти — стріляючи людий! В обороні мордерця добув револьвера і ранив три особи, між тим одну смертельно.

Злочинець липив ся на вільній стопі і тепер збирає фальшивих сьвідків, щоб при їх помочи обмити свої руки з неповинної крови. Він сам і підплачені ним сьвідки голосять, будьто-би лікар залицяв ся до молоденької жінки Нїмця, і сей був зовсїм в праві криваво пімстити ся на тім, що знищив його семейне житє. Сей факт викликав нову бурю обуреня посеред тих, що знали чесний характер лікаря. Навіть сама жінка Нїмця обурила ся і публично, в часописях, запротестувала проти такому безчещеню імени помершого, і в обуреню кинула хату мужа-нелюда.

Як з морлерцем поступлять наші суди, покаже розправа, що має відбути ся слїдуючого року.

Ось така то та „золота Америка". Злочинець, що на очах соток людий вбив чоловіка, за яким не було нї зерна неправди, ходить свобідно по сьвіту тому, бо у його кишени брязчать тисячі. Але бідак, нехайби вкрав лиш марного нікля, аби заспокоїти свій голод, сейчас помандрує в тюрму, а ще і часописи помістять його портрет, як небезпечного злочинця...

М. Турляк.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати газету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджистрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, неприготі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Нова орґанізація.

I отсе приходить ся нам занотувати основане нової запомогової орґанізації на нашій американській Руси-Україні. Є се ,,Союз Руських Греко-Катол. Церковних Брацтв ,,Христіяньска Любов“ в Америці“. Отже маємо тепер Союз № 3.

Коли серед якоїсь суспільности являє ся новий якийсь гість, люди звикли питати, що він за один, звідки родом та куди йому дорога. I ми, користаючи з того осьваченого традицією привілею, постараємо ся близше запізнати ся з тим новим гостем.

Ось перед нами статут. З нього дізнаємо ся, що товариство ,,Христіяньска Любов“ має місце свого осідку в Філядельфії, а діяльність товариства обнимає Сполучені Держави і Канаду (§ 1. б.).

Ціль має товариство трояку: ,,а) забезпечене своїм помершим членам відповідного, христіяньского похорону, а осталій родині дати матеріяльну підмогу; б) попиране і скріплене релігійного духа і привязаня до гр. кат. церкви між руським народом — в) розвій сьвідомости національної між руським народом через видаване часописий і книжок, закладане шкіл, читалень, хорів і т. д. і організоване руських економічних товариств, — а з другої сторони поясноване нашому народови законів і конституції Сполучених Держав, викликуване між народом любови і льояльности до згаданих законів і сего краю, а рівночасно побуджовати охоту до принятя горожаньства Сполучених Держав“. (§ 2, а. б. в.)

Як бачимо, нова орґанізація точка в точку обіймає сей самий круг діланя, має ті самі цїли і задачі, що і наш Р. Н. Союз та і ,,Новий Р. Н. Союз“. Основателї нової орґанізації не здобули ся ні на одну самостійну гадку, не назначили свому товариству нїодної цїли, яка-б вже не була обнята статутами наших істнуючих орґанізацій. Бо сего, що нова орґанізація буде в першій мірі дбати про се, щоб передовсім заплачено кому слїд за похорон її члена, а доперва в дальшій мірі має подбати про оставшу родину, (гляди § 2, буква а) годї уважати аж за таку кардинальну причину, яка оправдувала-б потребу основаня нової орґанізації. I коли потребу основаня нової орґанізації годї зрозуміти і вичитати з друкованого її статута і його параграфів, то треба вичитати її поміж стрічками параґрафів; а вона, ся ідея нової орґанізації, просьвічує там аж надто ясно і недвозначно: є нею знищене і розбитє істнуючих доперер орґанізацій, а передовсім нашого Р. Н. Союза, в користь нової орґанізації.

Га, — скаже дехто — може так і слід було зділати. Можливо, що дбайливість про щастє і добро люду руководили оснувателями нової орґанізації до тої степени, що вони з серцем чистим як хрусталь, не вагають ся ні на мить взяти на свої барки усю ненависть і гнів тих, яких орґанізацію порішили розбити, щоб лиш з того для народа вийшло добро.

Щоб відповісти на отсе твердженє, постараймо ся на підставі статута ,,Христіяньскої Любови“ розвязати питанє: cui bono, — для чийого добра, основано нову орґанізацію, та кому вона має вийти на здоровлє.

Ось зараз з § 5., буква а) дізнаємо ся, що ,,президентом товариства є кождоразовий епископ для гр. кат. Русинів в Сполучених Державах Північної Америки — без вибору. В його руках спочиває провід і заряд цїлим товариством; він є репрезентантом товариства і цїла адміністрація в нїм концентрує ся; у всїх спірних справах, чи то в орґанізації, чи братства до него апелює ся; він скликує і проводить без вибору засїданями Головної Управи і затверджує ухвали тоїж, суспендує урядників так Головної Управи, як і управи поодиноких брацтв і на місце тих покликує других. Разом з секретарем підписує і апробує всї урядові акти товариства, як також всю кореспонденцію Головної Управи. Приймає або відкидає принятє в члени деяких брацтв, або й деяких членів. Він ставить що 3 літа до кождого уряду по 3 кандидатів, се є I) містопредсїдателя, II) касієра, III) секретаря, IV) усїх членів контрольної комісії, V) усїх членів мирового суду. На кандидатів тих предкладають головному предсїдателеви чесних людий місцевї сьвященики, предсїдателї місцевого брацтва, разом зі сьвідоцтвом захованя ся даного кандидата. Предсїдатель вибирає трех найдостойнїйших, а відтак подає до голосованя по поодиноких брацтвах. Котрий з тих 3 кандидатів дістане більшість голосів, той вибраний на даний уряд. В разї несовісного захованя ся, або инших обставин, що підкопували орґанізацію, в кождій хвили може предсїдатель засуспендувати урядника негідного і перевести й розписати новий вибір. Так само, наколиби деякий § оказав ся на шкоду орґанізації, за голосованєм поодиноких братств, годен змінити його предсїдатель. Зміст про невідповідність або шкідливість даного параграфу масть ся подати усїм членам до відома через орган товариства, або летучі листки“.

(Конець буде)

Система трійок

В Галичинї приняв ся гарний звичай збирати фонди на всякі патріотичні цїли так званою системою трійок. Що се такого отся система трійок? Є се річ незвичайно проста. Хтось, почуваючи ся до патріотичного обовязку зложити на якусь народну цїль свою лепту, та хотячи отсею справою заінтересувати декого більше, посилає свій даток на згадану цїль до редакції часописи, подаючи рівночасно імена двох своїх найблизших, чи то товаришів, чи знакомих, чи одномишленників, з завивом, рівнож жертвувати на сю цїль якусь лепту. Сї два, коли суть людьми чесними, сейчас шлють після своєї спромоги свої датки на сю цїль і опять, кождий з них зі своєї сторони покликують по двох дальших своїх знакомих до жертвованя на сю цїль.

В сей спосіб повстає безконечний ланцюг, і жертви сиплять ся обильно. Річ природна, що обовязком кождого такого, що поклика двох других, є також припильнувати, аби сї покликані дійсно сповнили свій патріотичний обовязок; для недбалих, байдужних він все знайде якийсь спосіб укараня: чи то товариський бойкот, чи наклеймоване публичне і т. п.

Отсей гарний звичай починає приймати ся посеред нашої суспільности в Америці. Іменно Нюйорчани задумали в той спосіб збирати фонди на ,,Народний Дім“ в Ню Йорку. Почин дає д. Я. Корнат, що жертвує від себе $1.00, та рівночасно кличе дд.: А. Бучака і І. Тишка до жертвованя на сю цїль після їхньої спромоги.

Коли сї панове почувають ся до патріотичного обовязку, то на сей поклик повинні не відтягаючи ся, жертвувати хотяйби по ,,нїклеви“ та кождий з них зі своєї сторони покликати дальше по двох своїх знакомих.

А ідея основаня ,,Народного Дому“ в Ню Йорку в повні заслугує на се, аби обхопила як найширші круги. Тому ,,Щасти Боже!“ в початому ділї.

Важна справа

В попереднім ч. „Свободи“ находить ся статя п. з. „I я в лїсї озову ся.“ Правду сказавши, авторови згаданої статї не можна нїчо закинути, бо воно так і є, як він написав; і тому не буду тут повтаряти його слів, анї зовсїм не беру ся критикувати його гадок, — бо куди менї до критики, — тільки хочу і собі докинути дещо в порушеній попередною статею справі.

Вже від довшого часу приглядаю ся з боку нашій „політицї“, — кажу — з боку — бо ще до тепер не належу нїде до нїякої „партії“, (то значить орґанізації) і сам не знаю, куди-б менї кинутись в той вир вічного ворогованя, ненависти і грозьб, щоб найлїпше віддати свої сили на услуги ідейній цїли.

Є тут, в Зл. Державах, під сю пору дві українські, асекураційні орґанізації: „Руський Народний Союз,“ котрий вже істнує чи не двайцять лїт разом з своїм орґаном „Свободою“, і друга орґанізація, заснована тому рік, то є т. з. „Новий Руський Народний Союз.“ А як я дізнав ся, то обі „партії“, а згляднo орґанізації суть дуже ворожо проти себе настроєні, так що в їхніх часописях нема нїчо, тільки ворогуванє проти себе.

Се ворогуванє дійшло до того, що колиб прийшло ся рішити якусь вельми важну національну справу для амер. Русь-України, і еслиби на якімсь зібраню перший лїпший член одної орґанізації, маючи на оцї виключно тільки загальне добро свого народа, без внятку і без огляду на партії, поставив якийсь важний внесок, то на нього нїколи з сьвітї не згодять ся присутні члени другої, противної орґанізації.

А чому так воно має бути? — запитаєте.

От чому: Прийде собі із старого краю бідний руський робітник, котрий мусїв там цїлий день працювати лиш за 30 центів; тут він має аж 2—3 дол. денно, то і чомуж би йому не вільно було також „побавитись в політику,“ так як другі, коли він так само має гроші? І як раз тут підходять слова автора статї „I я в лїсї озову ся“: — „Нехайби він „політикував,“ щоб лиш не думав, що то також є політика, еслиби він комусь там через часопись наговорить дурниць, або люто нагрозить свому противникови.“

Тому то я змушений є доторкнути ся самої справи; такий „політикер,“ коли зістане вибраний яким небудь делеґатом на які народні наради, він заздалегідь уже так сильно стоїть при своїм, є так сфанатизований проводирами своєї партії чи там орґанізації, що нїяк не може собі помістити в голові, і навіть не старає ся про те, що може дійсно воно-б було добре, так, як говорить член иншої партії, котрий бажає національної єдности; такий „політикер“ вже з гори є упередженний до всього, що не вийшло з кругів його „партії“, і з гори усе таке нищить, бо йому так натолкував сам предсїдатель, чи там инший який головач його партії. І через те загальна національна справа зістає зіпхнена на другий плян, бо перше місце займають всякі льокально-партійні справи.

Сотки лїт борола ся українська нація за свої ідеї, за свої права, за свою рідну мову; тоді національна справа була на першім місци, а не так, як нинї, що її кинули в кут; всї партії бороли ся о одну і ту саму національну ідею, але солідарно, без огляду на партійні ріжниці або релігійні віровання, бо всї були одного духа, одної гадки; розуміли один другого, і не казали: „та, що там буде мо його слухати, се він клирикал, (або соціаліст), то все на своє тягне.“

Нам не послугуватись прінціпами зарозумілих людий; в нинїшній добі, де є так критичне положене в старім краю, де наших діточок убивають польські гакатисти-учителї за нашу рідну мову, нам треба передовсїм призадумати ся над тим, як би то тому зарадити, щоб в будуччинї ми не були невільниками наших ворогів.

Нам треба днесь просьвіти і науки! Се, що я тут написав, се не тикає ся лиш греко-католиків, і православних Українців ні, се не є лиш для клерикалів, а для соціялістів ні, але всї, хто почуває ся до загальної назви „Українець,“ хто почуває себе щирим Русином-Українцем, без згляду на партії або віровання, всякий повинен конути лепту на народний жертвенник.

Складаймо скільки змога жертв на „Рідну Школу“ в Галичинї, бо нам тут в Америці лекше о цента, як нашим братям в старім краю. А се найважнїйша для нас справа!

Антін В. С—ний.

ПРОСЬБА
до українського сьвященства в Америці.

Отсим упрашаю українських сьвящеників в Америці, щоби кождий зволив ласкаво прислати добровільну жертву на поминок на гробі бл. п. о. Н. Стефановича. Сподіюсь, що нїхто не пожалує пару долярів на сю цїль. Фонд бл. п. о. Стефановича є дуже маленький, тож годї з него брати гроші. Кождий, що пришле на сю цїль гроші до п. Бучака, вписавши чек або моніордер на імя: M. Porada, зволить ласкаво мене о тім повідомити, щоби ті гроші не пішли до фонду, а становили другий, відрубний фонд.

При тій спосібности упрашаю всї Сполки Пітсбурські і Громаду церковну в Пітсбурґу, щоби взяли під розвагу сю просьбу і допомогли поставити тяжкий камінь на гробі свого бувшого душпастиря.

Latrobe, Pa. дня 15 вересня 1911.
За Комітет:
о. М. Данилович, Box 11.

Відозва.

(До тов. дяко-учителів в Америці.)

Товариші!

Нема мабуть на сьвіті суспільности, яка не знала б сего загального клича: „В лучности сила“. Чоловік як одиниця, є сам про себе за слабий і без помочи других мусів би немало набідувати ся в боротьбі з усіми житєвими злиднями. Про вагу та значінє єдности не будемо тут довго розводити ся, бо се річ загально звісна.

І наші тов. дяко-учителі, котрих доля вигнала з під рідної стріхи в далеку чужину, зрозуміли нарешті, що ходячи одинцем, не зроблять нічого позитивного ані для самих себе ані для тої суспільности, серед якої приходить ся їм жити і працювати. Отсе власне було причиною, що деякі дбайливші про свою і про свого народа будучність дяко-учителі порозумілись з собою листовно і назначили з'їзд в Ансонії, Конн. на день 8-го вересня с. р. На тім з'їзді, на якім явило ся 13 товаришів, обговорено найбільш пекучі справи, заложено товариство під назвою: „Товариство руских гр.-кат. дяко-учителів в Америці“ і вибрано провізоричний Заряд, до якого ввійшли слідуючі товариші: Волод. Каськів, предс.; Олекса Лаврів, заст. предс., Михайло Климко, секретар; Андрій Ґела, касієр; В. Коцюбинський, заст. касієра. До контрольної комісії вибрані: П. Дмитрик, В. Савицький і Ів. Пероговський. До статутової комісії покликані: В. Каськів, О. Стеткевич, Д. Андрейко і А. Ґела. Головним орґанізатором зістав вибраний Й. Ялечко.

Між иншим ухвалено, що кождий новоприступаючий член має зложити на перші, найпотрібнійші видатки Товариства $1.00. Ся квота зачислить ся пізнійше до вступного, яке ухвалить вже Загальний Збір.

Наведена в горі статутова комісія має саме тепер виробити начерк статута нового Товариства. Сей начерк буде читаний і ухвалюваний на Загальнім Зборі дяко-учителів, який відбуде ся пізнійше. Тут подаємо лише важнійші цїли сего Товариства, а саме: 1) Цїль просьвітно-патріотична: ширенє національної сьвідомости через методичне провадженє шкіл парохіяльних та шкіл для дорослих неграмотних, уладжуванє відчитів, концертів, вечерків вокально-декляматорських і т. п. 2) Цїль моральна: ширенє та скріпленє релігійного духа і привязаня до гр.-кат. церкви між руським народом. 3) Цїль матеріяльна: підпомагати себе взаїмно грошевими датками в разї слабости, випадкового нещастя, неадібности до повненя дяко-учительських обовязків і на випадок смерти.

Думаємо, що ся справа заінтересує не лиш кілька чи кільканайцять одиниць, але і всіх дяко-учителів, які перебувають під пору в Америці.

Не розписуємо ся тут широко, бо знаємо, що маємо до діла з людьми розумними і дбалими про свій стан. З сего поводу кінчимо нашу відозву отсим покликом:

Гуртуйте ся, Товариші, в свою становy орґанізацію!

Приступайте до новозаложеного Товариства самі і заохочуйте до сего всіх своїх Товаришів!

Памятайте і не спускайте з ока звісного американського гасла: „Help your self“, бо як самі про себе не подбаєте, то другі, посторонні люди Вам певно не поможуть!

По всякі інформації просимо удавати ся на адресу орґанізатора Товариства, тов. Йосифа Ялечка в Ramey, Pa., Clearfield Co.

За Уряд:

Вол. Каськів, предс.,
Мих. Климко, секр.,
Андрей Ґела, касієр.

Звіт з віча в Ramey, Pa.

Відгомін всенародного віча в Пітсбурґу відбив ся звінким голосом і в тутешній глухій Ремейській околиці, між стрімкими Тайронськими горами. Відповідно до семої точки пітсбурського віча — послушні Ремейчани уладили на дни 4-го с. м. (Labor Day) величаве віче в справі фонду ім. бл. п. о. Н. Стефановича.

Перед вічем відправлено заупокійнє богослуженє: соборну Сл. Божу і панахиду за душами всїх наших мучеників-героїв, котрі завдяки історичним ворогам нашого народа поклали своє житє на жертвенпику поневоленої вітчини. При Сл. Божій целєбрував Всеч. о. В. Гривнак з Johnstown, Pa., а дяконували: Всеч. о. Н. Данилович з Latrobe, Pa. і місцевий душпастир, Всеч. о. Лучечко. На богослуженю взяло участь чотири брацтва Р. Н. Союза а то: св. Юрія, від. 135, з Smoke Run, Pa.; св. Анни, від. 188, з Ginter, Pa.; св. Михаїла, від. 294, з Madera, Pa. і св. Володимира Вел., від. 58, з Ramey, Pa. Крім тих було також присутне одно вірне своїй церкви брацтво, св. Ап. Петра і Павла від. 217 в „Соединенію“ з Smoke Run, Pa.

По богослуженю всі люди в числї понад 400 удали ся до парафіяльної галї, де розпочалось властиве віче.

Віче отворив короткою бесїдою, в якій пояснив цїль зборів, Всеч. о. Лучечко.

Головою віча вибрано Всеч. о. Гривнака, котрий, занявши місце і подякувавши за оказане йому довірє, покликав на секретарів Й. Ялечка і Ів. Бунґу.

Перший забрав слово о. Предсїдатель. В обширній бесїдї змалював він докладно сумний стан шкільництва під владїнєм польської шляхти в Галичині, та приступно представив вагу просьвіти між нашим народом, вказуючи на способи, як сю просьвіту здобути. Бесїдник піддавав також средства до нищеня страшного ворога нашого народу — темноти, а найголовнійшим средством до ухиленя сеї язви—говорив о. Предсїдатель — є та цїль, за яку взяло ся наше товариство, „Рідна Школа“.

З черги уділив о. Предсїдатель голосу Й. Ялечкови, котрий представив значінє школи і шкідливість темноти взагалї, навів приміри цїненя просьвіти у других, культурних народів і т. и.

За тим віддеклямувала школярка п. Марися Терлецька вірш п. з. „Чого нам треба“, а відтак забрав голос Предсїдатель Комітету Фонду ім. бл. п. о. Н. Стефановича, о. М. Данилович. В своїй довшій бесїдї о. прелєґент змалював чистий як слеза характер покійного о. Стефановича, його невтомиму працю на народнім поли, а в особенности заслуги небіщика для нашої одинокої орґанізації, Р. Н. Союза; його любов до всего, що народне та рідкий педантизм в виповнюваню обовязків священичих, чого доказом факт, що покійний в тяжкій недузї, з смертельного ложа збираючи послідні сили, пішов до церкви, щоби не лишити вірних без вислуханя слова Божого. Бесїдник вказав дальше на горячу любов покійного до народньої пісні і його велику жертволюбивість на народні цїли, а особливо на цїли шкільництва. Вкінци заначив о. прелєґент рішучо, що нема і хто зна чи й буде вже поміж нашим американським духовенством подібний покійному сьвященик-патріот. Покійний — говорив бесїдник — працював невтомимо і щиро для руської церкви і народа, не ради марних почестий, як се дїє ся, на жаль, послідними часами між нашими деякими сьвящениками, все і всюди йшов враз з своїм народом і з ним ділив долю і недолю. Тому то й не диво, що плаче за ним не лиш сам Пітсбурґ, але й уся Американська Русь відчуває болючо страту так великого сина. Нехай-жеж буде честь його памяти! Фонд ім. покійного нехай стане памятником не лиш тут на чужині, але і там на родині нехай буде йому память от рода в род, а заразом нехай принесе пожиток всїм грядучим поколїням во славу України-Руси.

По скінченім рефераті завізвав бесїдник присутних до складаня жертв так прихильно, що вічевики приняли сей щирий зазив з ентузиязмом, чого доказом були гучні оплески. За тим шкільні дїти відсьпівали патріотичні пісні, як: „Ще не вмерла Україна“, „Не пора“, „Соколи, Соколи“ і инші, а підчас того вічевики складали жертви. Зібрано $70.00.

По сім о. Лучечко, яко місцевий душпастир, подякував присутним, що в так великім числї зійшли ся на віче, а знов о. М. Данилович, яко Предсїдатель Комітету, подякував за обильні жертви, і на тім віче скінчилось. Поіменний спис жертводавців подасть ся на иншім місци.

Й. Ялечко,
Ів. Бунґа,
секретарі віча.

Д. Стефанович.

Хвилї.

Були у мене раєві днї весни, були у мене цьвітучі хвилї лелійні.

А було се тодї, як душа моя буяла в просторах краси, як я досягав зорі-рожі, як я збирав росу-перли....

. . . .

То були хвилї, коли я горнувсь, припадав до грудей матери моєї; вона цїлувала мої очи, та зрошувала мене слезами щастя....

Тодї-то говорила вона небесні слова, тодї-то учила мене житя!

Ох! Який я безмежно був щасливий! Який я тодї був ніжний, чистий!...

Я міг тодї плакати, з радости плакати.

. . . .

Як сонїчко раннє аксамітом гладило мене, як осінило мене тим запашним блеском, я молив до него; як ховалось за гори, я бив поклони, простягав руки до него.

Господи! Які раєві були тодї хвилї, яка чиста, непорочна була душа моя тодї....

. . . .

О! Ви раєві хвилї мої, ви коханечко моє!

— — — — — — — — — — — —

Приходило тодї божество до мене. Приходила наймилїша надїя!

Приходила із хмар лелїйно дорогою, приносила зорі щастя.

Голубила душу мою запашним леготом весни, вливала чар житя в серце моє, нектаром щастя впоювала мене.

Зорі сіяли діямантами, а з небесної височини лила ся музика забутя: матїнка моя молила Господа за мою долю... А я плакав, плакав і цїлував слїди стіп божества.

. . . .

Я був щасливий! Я міг тодї плакати, бо у мене була душа чиста, хрустальна.

Верніть ся! О верніть ся, хвилї щасливі! Прийди богине-надїє, приголуб, пригорни.

Ох проминули, пройшли.... Лишилась тоска, горе, розпука!

Не сьвітить уже менї так сонце, не сьвітить! не сяють зорі яскраві, бо душу мою сум тяжкий залягає.

Не приходить божество-надїя, мучить зневіра, розпука.

Хвилї щастя! Коли ви проминули, лишилисьте тільки горе та слези гіркії.

— — — — — — — — — — — —

Розпука давить душу мою, розпука вїлась в нерви мої.

Кождої бурливої ночи приходить до мене, приходить часто, бо у мене усе тепер пітьма.

Приходить непрошена!

Навіває серце моє сумом, розриває душу мою, та в'їдаєсь в кождісенький мій атом.

А менї так тяжко дуже, так лячно, лячно.

Я дрожу, пропадаю, я сонця хочу, сяєва сьвятого, а умене пітьма, тоска.

— — — — — — — — — — — —

Були у мене раєві днї весни.

Була надїя-житє, були у мене цьвітучі хвилї лелїйні.

Пройшло усе, проминуло!!

Лишились слези та горе, лишилась розпука, смерть.

ПОДЯКА.

I.

В імени Комітету Фонду бл. п. о. Николая Стефановича отсим складаю сердечну подяку всїм Урядникам Р. Н. Союза, що зволили ласкаво підчас річного Засїданя в Джерзи Сїти, Н. Дж., дня 8. вересня 1911. зложити на „Рідну Школу“ в Галичині суму $24.50 і тим дали примір всїм відділам Р. Н. С., що кождий з них є морально обовязаний причинити ся до побільшеня фонду ім. бл. п. о. Стефановича.

Latrobe, Pa. дня 15. вересня 1911.

За Комітет:
о. М. Данилович.

II.

Отсим, в імени хорого члена нашого відділу, Івана Крамара, складаю сердечну подяку ВП. членам від. 259-го і 106-го за ласкаве зложенє і прислане за посередництвом редакції „Свободи“ суми 13.60 дол. Нехай Господь ласкавим жертводавцям відплатить сторицею.

Андр. Чінґелї,
секр. 61-го від. Р. Н. Союза.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ“ В НЮ ЙОРКУ.

В 37-ім числї „Свободи“ оголошено:	$365.31
С. Сєнтий зібрав в Бруклині: по 50 цт.: Д. Тихий, В. Мойсі, К. Кондюх. — Разом	1.50
Гр. Максимців зібрав: Я. Оленців $1.00, Гр. Максимців 50 ц., М. Миколів, П. Савіцький і А. Бутрин — по 25 цнт. — Разом	2.25
Гр. Кладек зібрав: по 50 цт.: Ю. Герняк і М. Стадніцька; по 25 ц.: Ю. Спільник, М. Петліцька, М. Кутин, А. Челїгда і С. Панькевич; по 15 цт.: І. Яворський і І. Кутний. — Разом	2.55
На руки касієра зложили слїдуючі: по 1 дол.: Анна Олешко і К. Гнира; по 50 цт.: К. Марчик і С. Ягелло (Пассаїк, Н. Дж.); М. Олешко 25 ц. — Разом	3.25
На хрестинах у І. Жовнїра, Ню Йорк, зібрав Гр. Максимців	1.25
Загальна сума	$376.11

Дальші жертви просить ся присилати на руки касієра: С. Чосник, 96 Ave A., New York, N. Y.

За Комітет:

Яків Корнат, предс.,
Стефан Чосник, кас.,
Іван Матейко, секр. фін.

Справоздане касове Р. Н. Союза
за місяць липень 1911 р.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	327	23
2	Mt. Carmel, Pa.	71	35
3	Olyphant, Pa	113	18
4	Jersey City, N. J.	53	18
5	Mt. Carmel, Pa.	91	50
6	Brownsville, Pa.	73	00
7	McAdoo, Pa	169	54
8	Elmira Heights, N. Y.	42	78
9	St. Clair, Pa.	123	59
10	Ansonia, Conn.	94	95
11	Waterbury, Conn.	33	59
12	Yonkers, N. Y.	100	28
13	Troy, N. Y.	34	18
14	St. Louis, Mo.	113	69
15	Buffalo, N. Y.	46	09
16	Lansford, Pa.	240	25
17	West Pawlet, Vt.	35	00
18	Seymour, Conn.	26	00
19	Homer City, Pa.	29	45
20	Jessup, Pa.	83	09
21	Mayfield, Pa.	20	00
23	Homestead, Pa.	87	75
24	Shamokin, Pa.	22	59
25	Trauger, Pa.	58	43
26	Belle Vernon, Pa.	28	00
27	Glen Lyon, Pa.	72	13
28	Mahanoy Plane, Pa.	239	59
29	Rhone, Pa.	79	78
30	Breslau, Pa.	96	13
31	Eleanor, Pa.	39	60
32	Trauger, Pa.	53	00
33	Northampton, Pa.	241	01
34	Old Forge, Pa.	25	59
35	Whitney, Pa.	52	35
36	Scottdale, Pa.	42	18
37	Chisholm, Minn.	80	09
38	Auburn, N.Y.	81	81
39	Syracuse, N. Y.	52	79
40	Edwardsville, Pa.	90	15
41	Westmoreland, Pa.	25	27
42	Passaic, N. J.	94	44
43	Simpson, Pa.	22	00
44	Mt. Carmel, Pa.	12	00
45	Philadelphia, Pa.	57	87
46	Plymouth, Pa.	163	00
47	Ambridge, Pa.	43	95
48	McKeesport, Pa.	99	54
49	Powhatan, W. Va.	18	25
50	Desloge, Mo.	8	00
51	Yatesboro, Pa.	55	10
52	Holyoke, Mass.	13	00
53	Pittsburg, Pa.	190	85
54	Terryville, Conn.	22	41
55	Carnegie, Pa.	104	88
56	McKees Rocks, Pa.	24	10
57	Cohoes, N. Y.	30	59
58	Ramey, Pa.	89	96
59	Leisenring, Pa.	49	95
60	Baltimore, Md.	8	67
61	Dunlo, Pa.	118	00
62	Lopez, Pa.	16	83
63	Ford City, Pa.	85	92
64	Gradatim, Pa.	6	00
65	Elizabeth, N. J.	102	64
66	New York, N. Y.	51	54
67	Butler, Pa.	9	00
68	Ansonia, Conn.	10	59
69	New York, N. Y.	11	00
70	Jersey City, N. J.	128	06
71	Franklin Furnace, N.J.	21	00
72	Alden Sta., Pa	92	95
73	Providence, R. I.	15	54
74	Granville, N. Y.	17	00
75	Mt. Carmel, Pa.	24	00
76	Newark, N. J.	39	27
77	Yorkville, O.	15	00
78	Minersville, Pa.	242	63
79	Meyersdale, Pa.	19	60
80	Pleasant Valley, Pa.	48	20
81	Baltimore, Md.	25	18
82	New Alexandria, Pa.	86	18
83	Carnegie, Pa.	12	95
84	Canonsburg, Pa.	22	59
85	Hazleton, Pa.	176	93
86	Olyphant, Pa.	11	00
87	Lancaster, N. Y.	24	36
88	Tonawanda, N. Y.	11	18
89	Simpson, Pa.	13	00
90	Centralia, Pa.	41	00
91	McKees Rocks, Pa.	33	18
92	Taylor, Pa.	60	23
93	Newburgh, O.	16	00
94	New Britain, Conn.	92	66
95	Beaver Meadows, Pa.	76	13
96	Pittsburg, Pa.	64	62
97	Marion Heights, Pa.	18	00
98	Shenandoah, Pa.	38	00
99	Wilkes Barre, Pa.	82	83
100	McKeesport, Pa.	15	15
101	Canonsburg, Pa.	—	—
102	Cleveland, O.	99	43
103	Export, Pa.	18	15
104	Perth Amboy, N. J.	101	72
105	Nicetown, Pa.	19	03
106	Chicago, Ill.	117	37
107	Sayre, Pa.	41	21
108	New York, N. Y.	93	94
109	Ellsworth, Pa.	42	96
110	Leetsdale, Pa.	39	60
111	Allegheny, Pa.	18	95
112	Cleveland, O.	22	26
113	New Florence, Pa.	50	15
114	Dunmore, Pa.	58	50
115	New Philadelphia, Pa.	40	00
116	Chisholm, Minn.	14	13
117	New York, N. Y.	64	27
118	Pittsburg, Pa.	9	77
119	Latrobe, Pa.	37	00
120	Spangler, Pa.	83	62
121	Trenton, N. J.	137	34
122	Trenton, N. J.	73	18
123	Scranton, Pa.	28	48
124	Ormrod, Pa.	32	56
125	Chicago, Ill.	16	16
126	Beaverdale, Pa.	41	18
127	Buffalo, N. Y.	57	77
128	Lorain, O.	16	36
129	Sykesville, Pa.	50	28
130	Pittsburg, Pa.	36	67
132	McKeesport, Pa.	42	13
133	Newark, N. J.	49	06
134	Ernest, Pa.	42	00
135	Smoke Run, Pa.	133	75
136	Carnegie, Pa.	26	36
137	West Seneca, N. Y.	6	00
138	Philadelphia, Pa.	7	36
139	Oil City, Pa.	27	25
140	Youngstown, O.	51	40
141	Little Falls, N. Y.	63	18
142	Elisabeth, N. J.	51	24
143	Windber, Pa.	35	75
144	New York, N. Y.	15	18
145	Altoona, Pa.	19	00
146	McKees Rocks, Pa.	33	77
147	Allentown, Pa.	85	22
148	California, Pa.	26	02
149	West Seneca, N. Y.	16	18
150	Pittsfield, Mass.	10	00
151	Allentown, Pa.	14	12
152	Homestead, Pa.	50	00
153	Berwick, Pa.	55	03
154	Dunmore, Pa.	41	60
155	Perth Amboy, N. J.	46	93
156	Sheffield, Pa.	25	22
157	Donora, Pa.	69	54
158	Creekside, Pa.	19	60
160	Jamaica, N. Y.	36	70
161	Tower City, Pa.	32	50
162	Scranton, Pa.	52	06
163	Chicago, Ill.	22	81
164	N. Hadley, Mass.	11	59
165	Chicago, Ill.	53	72
166	Barnesboro, Pa.	46	00
167	Cumbola, Pa.	35	49
168	Perth Amboy, N. J.	43	54
169	Scranton, Pa.	50	25
170	Chauncey, Pa.	—	—
171	Pittsburg, Pa.	30	67
172	Fredericktown, Pa.	25	00
173	Cleveland, O.	24	59
174	Oxford Furnace, N. J.	27	00
175	Detroit, Mich.	22	72
176	New Burgh, N. Y.	21	25
177	Vegreville, Alta., Can.	9	00
178	Manchester, N. H.	8	21
179	St. Louis, Mo.	81	79
180	Scarbo, W. Va.	22	00
181	Manville, R. I.	6	95
182	Dixonville, Pa.	54	51
183	Sunderland, Mass.	18	18
184	Whiting, Ind.	55	00
185	Hazleton, Pa.	44	35
186	McAdoo, Pa.	39	59
187	Ford City, Pa.	38	08
188	Ginter, Pa.	82	62
189	South Fork, Pa.	33	18
190	Newark, N. J	21	73
191	Troy, N. Y.	45	04
192	Herkimer, N. Y.	36	57
193	Red Star, W. Va.	10	00
194	Minneapolis, Min.	30	77
195	Peckskill, N. Y.	20	94
196	Whiting, Ind.	43	00
197	Swoyers, Pa.	70	15
198	Port Jerwis, N. Y.	25	59
199	Whiting, Ind.	36	59
200	Syracuse, N. Y.	12	72
201	Whippany, N. J.	15	18
202	Auburn, N. Y.	15	67
203	Brooklyn, N. Y.	30	39
204	New York, N. Y.	13	67
205	Emerald, Pa.	33	12
206	Woonsocket, R. I.	21	67
207	Jeanette, Pa.	63	36
208	Kingston, Pa.	49	59
209	Carteret, N. J.	85	59
210	Westchester, N. Y.	15	00
211	Stapleton, N. Y.	14	95
212	Cleveland, O.		
213	Bayonne, N. J.	39	77
214	McKees Rocks, Pa.	24	49
215	New York, N. Y.	20	77
216	Hazleton, Pa.	41	00
217	Rochester, N. Y.	20	88
218	Youngstown, O.	26	00
219	Bakerton, Pa.	72	65
220	Chicago. Ill.	23	44
221	Chicago, Ill.	49	51
222	Mahanoy City, Pa.	95	20
223	Port Bowkley, Pa.	59	66
224	Belle Valley, O.	22	84
225	Desloge, Mo.	52	00
226	Hammond, Ind.	16	00
227	Derry, Pa.	55	20
228	St. Clair, Pa.	22	00
229	Scranton, Pa.	112	36
231	Centralia, Pa.	23	10
233	New York, N. Y.	—	—
234	Elizabethport, N. J.	53	32
235	Rossford, O.	33	83
236	Ambridge, Pa.	3	84
237	Chester, Pa.	37	90
238	New Alexandria, Pa.	5	00
239	Philadelphia, Pa.	64	80
240	Phoenixville, Pa.	11	00
241	Newark, N. J.	13	90
242	Hawthorne, Ill.	26	25
243	West Pullman, Ill.	12	69
244	Bellefonte, Pa.	15	18
245	Trenton, N. J.	50	18
246	Crompton, R. I.	15	40
247	Wilmington, Del.	30	21
248	Coatesville, Pa.	35	57
249	Nanticoke, Pa.	35	80
250	Pittsburg, Pa.	79	36
251	Cleveland, O.	23	67
252	Northampton, Pa.	22	18
253	Lopez, Pa.	49	29
254	New Britain, Con.	12	88
255	West Newton, Pa.	30	36
256	Ronco, Pa.	18	77
257	Spring Valley, N. Y.	15	90
258	W. E. Pittsburgh, Pa.	27	03
259	Chicago, Ill.	30	72
260	Taylor, Pa.	39	75
261	Taylor, Pa.	38	00
262	Ansonia, Conn.	12	54
263	McKees Rocks, Pa.	—	—
264	Juliet, Ill.	29	00
265	Taylor, Pa.	58	89
266	Glen Lyon, Pa.	33	36
267	Kingston, Pa.	26	95
268	Duquesne, Pa.	40	60
269	East Chicago, „Ind."	29	00
270	Youngstown, O.	20	00
272	Delano, Pa.	16	00
273	Hudson, N. Y.	25	00
274	Youngstown, O.	24	12
275	Perth Amboy, N. J.	57	30
276	Ambridge, Pa.	28	31
277	Hartford, Conn.	17	13
278	Wilkes Barre, Pa.	44	38
279	Glen Campbell, Pa.	32	25
280	Butler, Pa.	27	20
281	Manchester, N. Y.	19	00
282	Syracuse, N. Y.	16	50
283	Auburn, N. Y.	18	44
284	Rome, N. Y.	12	02
285	Glassport, Pa.	11	00
286	Lorain, O.	14	51
287	Carnegie, Pa.	11	00
288	So. Betlehem, Pa.	20	21
290	Clarksburg, W. Va.	13	00
291	Brooklyn, N. Y.	17	04
292	Detroit, Mich.	36	06
293	Duquesne, Pa.	44	75
294	Madera, Pa.	—	—
296	New Kensington, Pa.	30	55
297	Dravosburg, Pa.	21	59
298	Holden, W. Va.	21	35
299	Kent, Pa.	15	00
300	Johnstown, Pa.	60	25
301	Chicago, Ill.	15	44

Прихід за липень єсть - 13.284.62

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Луці Котик, Mahanoy Plane, Pa. - - - 1000.00
Феліксї Дзюбак, Port Bowkley, Pa. - - - 500.00
Якові Врублєвским, Herkimer N. Y. - - - 900.00
Каспері Курдила, Carteret, N. J. - - - 500.00
Юрію Долинським, Holyoke, Mass. - - - 200.00
Марії Ляшевич, Brownsville, Pa. - - - 400.00
Анні Коцур, Emerald, Pa. - - - 400.00
Марії Фецич, Chisholm, Minn. - - - 400.00
Марії Амбіцкій, Shamokin, Pa. - - - 400.00
Марії Пивовар, Minersville, Pa. - - - 400.00

Запомога для:

Івана Олїяр, Shamokin, Pa. - - - 100.00
Дмитра Рапавого, Plymouth, Pa. - - - 100.00
Данька Косар, Chicago, Ill. - - - - - 100.00
Станїслава Брозайтес, Mahanoy City, Pa. - - - 100.00
Дмитра Бурчак, Hazleton, Pa. - - - - - 200.00
Мартина Марцій, Rome, N. Y. - - - - - 200.00
Платня Головн. Урядників Р. Н. Союза - - - - - - 270.00
Орґан Р. Н. Союза - - - - 1.341.40
Засїдане контр. комісії - - 279.21
Нагорода орґанїзаторів - - 120.10
Адміністрація Р. Н. Союза 146.69

Розхід за липень є $8.057.50

Зіставлене:

Прихід за липень єсть	13.284.62
Готівка з кінц. червня була	77.946.01
Весь прихід разом єсть	$91.230.63
Розхід за липень єсть	8.057.50
Готівка з кінцем липня остає - - -	$83.173.13

З того:

Фонд сирітський . . .	43.950.09
,, резервовий . . .	19.298.63
,, народний	3.688.18
,, бідних	6.107.88
,, еміґраційний . . .	1.337.72
,, розпорядимий . .	8.790.63
Разом	$83.173.13

Д. Капітула г. предс.,
А. Шаршонь г. кас.,
С. Ядловський г. ф. секр.

СПРАВОЗДАНЄ КАСОВЕ „РУСЬК. МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА" за місяць липень 1911 р.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	13	10
2	Mt. Carmel, Pa.		50
3	Olyphant, Pa.	4	75
4	Jersey City, N. J.		25
5	Mt. Carmel, Pa.	3	25
7	McAdoo, Pa.	12	53
8	Elmira, N. Y.	3	33
9	St. Clair, Pa.	9	03
10	Ansonia, Conn.	7	20
11	Waterbury, Conn.	2	00
12	Yonkers, N. Y.	1	75
14	St. Louis, Mo.	5	25
16	Lansford, Pa.		—
18	Seymour, Conn.	1	43
20	Jessup, Pa.	4	00
21	Mayfield, Pa.		50
23	Homestead, Pa.	3	85
24	Shamokin, Pa.		48
25	Trauger, Pa.	1	25
26	Belle Vernon, Pa.		75
27	Glen Lyon, Pa.	15	20
28	Mahanoy Plane, Pa.	7	75
29	Rhone, Pa.	6	15
30	Breslau, Pa.	8	35
33	Northampton, Pa.	20	05
35	Whitney, Pa.	1	25
36	Scottdale, Pa.	3	80
37	Chisholm, Minn.	2	50
38	Auburn, N. Y.	2	25
39	Syracuse, N. Y.	3	00
40	Edwardsville, Pa.	5	65
42	Passaic, N. J.	4	30
43	Simpson, Pa.	4	00
45	Philadelphia, Pa.	1	25
46	Plymouth, Pa.	8	10
47	Ambridge, Pa.		50
48	McKeesport, Pa.	10	15
53	Pittsburg, Pa.	12	15
55	Carnegie, Pa.	8	75
58	Ramey, Pa.	3	80
59	Leisenring, Pa.	6	75
60	Baltimore, M. D.	1	35
61	Dunlo, Pa.	1	50
63	Ford City, Pa.	2	25
65	Elizabeth, N. J.	3	00
67	Butler, Pa.		—
68	Ansonia, Conn.	1	13
70	Jersey City, N. J.	3	51
72	Alden Sta., Pa.	15	30
73	Providence, R. I.		50
78	Minersville, Pa.	5	50
81	Baltimore, Md.	1	00
82	New Alexandria, Pa.	3	50
83	Carnegie, Pa.		25
85	Hazleton, Pa.	2	50
87	Lancaster, N. Y.	2	40
90	Centralia, Pa.		25
91	McKees Rocks, Pa.		25
92	Taylor, Pa.	4	00
96	Pittsburg, Pa.	7	30
97	Marion Heights, Pa.		50
98	Shenandoah, Pa.	2	50
99	Wilkes Barre, Pa.	1	75
102	Cleveland, O.		75
104	Perth Amboy, N. J.	8	10
105	Nicetown, Pa.	2	00
106	Chicago, Ill.		50
107	Sayre, Pa.	2	75
108	New York, N. Y.	2	00
109	Ellsworth, Pa.		75
113	New Florence, Pa.		50
116	Chisholm, Minn.		25
117	New York, N. Y.		—
120	Spangler, Pa.	7	50
121	Trenton, N. J.	24	70
123	Scranton, Pa.	1	35
126	Beaverdale, Pa.	3	25
127	Buffalo, N. Y.		25
128	Lorain, O.		75
129	Sykesville, Pa.	3	25
130	Pittsburg, Pa.	1	50
132	McKeesport, Pa.	3	00
133	Newark, N. J.	1	25
135	Smoke Run, Pa.	1	75
136	Carnegie, Pa.		50
139	Oil City, Pa.	1	50
140	Youngstown, O.		50
142	Elizabeth, N. J.	3	75
147	Allentown, Pa.	4	70
148	California, Pa.	1	25
156	Sheffield, Pa.	1	00
157	Donora, Pa.	4	50
162	Scranton, Pa.	3	25
179	St. Louis, Mo.		75
182	Dixonville, Pa.	1	25
188	Ginter, Pa.	1	65
197	Swoyers, Pa.	9	25
198	Port Gervis, N. Y.		—
201	Whippany, N. J.		75
203	Brooklyn, N. Y.		50
207	Jeanette, Pa.	1	65
208	Kingston, Pa.	6	52
213	Bayonne, N. J.	4	28
214	McKees Rocks, Pa.		50
217	Rochester, N. Y.		50
222	Mahanoy City, Pa.	4	65
223	Port Buckley, Pa.	1	50
225	Desloge, Mo.		75
227	Derry, Pa.	1	15
228	St. Clair, Pa.		24
244	Bellefonte, Pa.	1	25
245	Trenton, N. J.	2	85
246	Crompton, R. I.		25
247	Wilmington, Del.		50
249	Nanticoke, Pa.	1	80
255	West Newton, Pa.	2	50
257	Spring Valley, N. Y.	1	25
258	W. E. Pittsburg, Pa.		75
260	Taylor, Pa.		25
276	Ambridge, Pa.		75
283	Auburn, N. Y.		35
285	Glassport, Pa.		25
291	Brooklyn, N. Y.		75
296	New Kensington, Pa.	2	00

Прихід за місяць липень є $410.58

Зіставленє:

Прихід за липень є	410.58
Готівка з кінц. червня була	12.584.81
Весь прихід разом є	12.995.39
Розхід за місяць липень є	15.00
Готівка з кінц. липня є	$12.980.39

Д. Капітула, г. предс.,
А. Шаршонь, г. кас.,
С. Ядловський, г. секр.

Нюйорська школа реміснича.

(Дальше).

Вечірний курс мулярства розпочинає ся 25-го вересня і треває до 27-го марта; наука відбуваєсь в понеділок, середу і пятницю від години 7-ої до 9·30. Ся кляса є зарезервована для молодців від 17-го до 22-го року житя. Потрібно учащати на три, наступаючі по собі, шістьмісячні курси, щоб отримати кваліфікаційне сьвідоцтво. Вписове на перший курс виносить $16.00, на другі два по $6.00; вписове се може бути зменшене до половини для учеників, що поступають швидко в науці і точно учащають до школи. Курс денний розпочинає ся 4-го грудня і треває до 27-го марця; учащати можуть молодці від 17-го до 24-го року житя. Наука відбуваєть ся денно, від пів до девятої рано до четвертої години пополудни, з винятком суботи, коли будинок замикаєсь о 12-ій годині в полудне. Вступне на денний курс виносить $40.00 і потрібно 4 місячної науки, щоб отримати дипльому. Практичні вправи в мулярстві обіймають будованє 8, 12, 16 і 20 цалевих, простих стін; зворотних рогів, (корнерів); перетинаючих ся стін, мостів, лучників, рур; вставлюванє рам в вікна, порогів, надпорожників; квадратоване, зубкованє і т. д. Також уділюють ся поясненя що до мулярства огнетревалих будівель. Теоритичні інструкції обіймають науку що до власности цементу і вапна з піском і як повинно ся їх мішати, про луки і їх стиль та користь з них; рурки, їх конструкції і ужиточність; фундаменти, стіни, вязанє і т. п. Початкова наука полягає на інструкції що до уживаня кельні і розмішуваня піску з вапном; потім наступає практикованє на 8 і 12 цалевих стінах; по збудованю тих стін, кляса зачинає будувати стіни зворотні під простими кутами, мости, луки і рурки. Пильну увагу звертає ся на се, як кожда цегла з осібна вкладає ся і чи злученя суть чисто закінчені. Робота мулярська поступає так високо, як тільки ученик в силі вигідно працювати; потім будову демолює ся, цегли чистять, щоб їх опять ужити при иншій роботі. Так само ученики вправляють ся в роботі з руштованя під надзором доти, доки кождий з них не буде в силі самостійно доконати повіреної йому роботи. Кромі сего уділяє ся ще науки в рисованю будівничих плянів.

В Новім Йорку знаходимо доми будовані виключно тільки учениками сеї школи приміром кляса з 1881 року, по укінченю курсу вибудувала три поверховий дім на 125 улиці а 5-ій евені, а кляса з року 1895—6 будувала розширенє самої школи. Кождий ученик, відповідно до вложених цегол, отримував винагороду, а по укінченю будинків фаховці ствердили, що так знаменито і старанно викінчену роботу годі найти.

Наука в **курсі тинкованя** відбуваєсь тільки вечерами, від 25-го до 27-го марця; на ню принимає ся учеників в віці від 17 до 22 літ; рівнож треба скінчити три шістьмісячні курси, щоб отримати кваліфікаційне сьвідоцтво. Курс сей обіймає дошкованє домів, виприскуванє і роботу брунатної поволоки, сире викінченє (викінченє з грубшого — вигладженє) і ґзимсованє. Перший курс науки обіймає всіляку виправу нового дому і просте ґзимсованє. Другий курс є продовженєм тої самої науки, з узглядненєм ліпше оброблених ґзимсів. Третий курс обіймає викінченє найбільше скомплікованих ґзимсів. Саля до науки є розділена на віддіrange, 8x7 стіп і 9 стіп високости; стіни і стіл суть з дощок, як в звичайних домах. Ученики отримують інструкції в застосовуваню виприскованої поволоки на стінах і стели; ся поволока зістає що вечера усунена робітниками, які зіставляють опять чисті дошки, готові до науки на другий день; вправи такі відбувають ся так довго, доки ученики не навчать ся чисто і скоро викінчувати сю роботу; почім виприсковану поволоку лишають, щоб ствердла, і примінюють поволоку брунатну, а вкінци наступає робота коло твердого викінченя і ґзимсованя. Курс тинкованя уряджений так, що початкуючі враз з більше досьвідченими побирають разом науку.

Вечірні інструкції в ґзимсованю і закладаню вікон в стелях розпочинають ся 25-го вересня і тревають до 27-го марця; приймають учеників в віці від 17 до 25 літ. До укінченя науки в сім фаху і отриманя сьвідоцтва вимагаєсь трех шістьмісячних курсів. Вписове за всі три курси виносить 30 долярів, для учеників відзначаючих 22 і ½ доляра, платних 15 долярів при в першім вписі, а решта при двох остатних. Денний курс розпочинає ся 4-го грудня і треває до 27-го марта, денно сім і пів годин науки; приймає ся учеників в віці від 17 до 25 літ і жадаєсь 4 місячного учащаня до школи, щоб отримати цертифікат. Вписове виносить 40 дол. В тім відділі учать моделювати ґзимси та закладати вікна в стели; кромі сего учать рисованя моделів, тикаючих ся тих двох предметів. Ученик на підставі кількох простих досьвідів пізнає, як уживати знарядів в тій праци; потім студіює декотрі проблеми ґеометричні, після котрих відбуваєсь: формованє ринштоків (відходів) з плиткими і зворотними **початками** (голова-початок **ринштоку**), квадратово формовані оловяні входи (**голови**), осьмораменне формованє оловяних голов, простий ґзимс над вікном, орнаментаційний ґзимс, підношенє плит, ґзимси орнаментаційні з клямрами, квадратові вежі, вистроєні, хрест, вентилятори, плиткі і реброві вікна в стели. Ті, що мають замір записати ся на сей курс, повинні мати малий досьвід в бляхарстві, або взагалі коло металевої роботи, потрібної по домах.

(Конець буде.)

СПРАВОЗДАНЄ УПРАВИ ФОНДУ ІМЕНИ О. СТЕФАНОВИЧА.

(Від 25. червня до 16. вересня 1911 р.)

Дохід.

На вічу в Пітсбурґу, Па., дня 25. червня с. р. зложили на руки о. Пеленьского слідуючі Добродії в долярах:

Дмитро Порада 2, Микита Петрів 0.50, П. Шемердяк 0.25, В. Копчак 0.25, Ів. Вархоляк 0.25, Стах Греґа 0.25, Стефан Гірняк 0.50, Петро Сова 1, Катерина Федан 0.50, Вас. Волошин 1, Андр. Гусак 0.50, Теодор Филишів 1, Дмитро Сорока 0.50, Вас. Сич 2, Юрій Мішталь 1, Ів. Федан 1, В. Прокопик 0.25, М. Ятчишин 0.25, М. Поливка 0.25, Андр. Лапиця 0.50, Максим Демчук 0.50, П. Патуляк 0.25, Ст. Сорока 1, Ст. Гавчик 0.25, Мик. Меґасюк 0.25, Ів. Секула 0.25, Вас. Меґасюк 0.50, Ів. Ґузік 0.25, Петро Ковалишин 0.50, Теодор Городиский 1, Петро Ганяк 1, Марія Заґурська 0.50, Данило Леньо 0.25, Мих. Шуплат 0.25, Теодор Глива 0.50, Мик. Іванцев 0.50, Антін Каня 0.50, Ев. Бодак 0.25, Мих. Ваплавский 0.25, Гр. Шабатура 0.50, Вас. Катула 0.25, Данько Вархоляк 0.50, Демко Завійский 0.50, Ан. Лазенґа 0.50, Теодор Г. Кульчицкий 1, Вас. Шпинда 0.50. — Дрібні датки 0.45.

На руки о. Даниловича зложили: Осип Стеткевич, редактор „Свободи" 2, German S. & D. Bank 2, Павло Пришляк 10, Семко Вовчко 0.25, Гр. Варунок 0.50, Андрій Стефанович 1, Мик. Шемердяк 1, Йосиф Тимочко 1, Семан Михалюк 1, Теодор Сич 0.50, Мик. Сирочак 0.50, Іван Максим 0.50, Іван Лаврик 1, Петро Хить 0.25, М. Кухар 0.50, Атаназ Кульчицкий 0.50, Нестор Остаф 1, Іван Копчак 1, Гр. Патинок 0.50, Йос. Костур 0.50, Мих. Гунька 1, Анна Іванович 1, Іван Тугай 0.25, Тимко Шкарадний 0.50, Вас. Евусяк 0.50, Іван Тимочко 0.50, Йос. Мадюк 1, Мих. Цєплий 0.50, Лука Багрій 0.50, Мих. Попіль 1.

На руки о. Балога зложено 36.05. (Поіменний спис сих жертв стратив секретар фонду).

На вічу в Мікісракс, Па. зложили на руки о. Гр. К. Цмайла: Дмитро Порада 11, о. Мірон Данилович 10, Антін Каня 10, Броніслав Якубовський 10, о. Гр. Кульчицкий Цмайло 10, Іван Федан 2, Ів. Луговяк 1, Фл. К. Волчко 1, Ник. Іванцьо 1, Семан Сокол 0.50, Мих. Старощак 0.50, Теодор Ятчишин 0.50, Евс. Бережницкий 0.50, Мик. Урбан 0.50, Антін Лазенґа 0.50, Андр. Вархоляк 0.50, Евтихій Бодак 0.50, Андрій Гальчак 0.50, Іван Спяк 0.50, Ілько Федина 0.50, Гр. К. Штокайло 0.40, Ник. Шемердяк 0.25, Михайло Порада 0.25, Фецко Порада 0.25, Іван Секула 0.25, Вас. Хаць 0.25, Іван Кітик 0.25, Лучка Секелик 0.25, Євка Вуйцьо 0.25, Теодора Дмитришин 0.25, Тимко Малий 0.25, Гр. Стецко 0.25, Іван Сахар 0.25, Петро Шкварла 0.25, Теод. Гащич 0.25, Тимко Хороцак 0.25, Дмитро Сірий 0.25, Текля Бобало 0.25, Зофія Шорко 0.25, Теодор Старощак 0.20, Текля Масляна 0.15, Е. Рідош 0.10, Анд. Бурка 0.10, Ю. Возні́чак 0.10, Юр. Плішка 0.10, Вас. Вархоляк 0.10, Іван Завінський 0.10, Дм. Масляний 0.10, Н. Н. 0.10, Ів. Годованець 0.10.

На руки п. Багрія зложили: Мартин Нелех 0.25, Ів. Страхоцкий 0.25, Іл. Котис 0.25, Ів. Крупянник 0.25, Мик. Миґасюк 0.25, Петро Солик 0.25, Антін Каня 1, Ол. Бучак 1, Ів. Федишин 0.25, Мих. Попіль 0.25, П. Ґрошко 0.25, Т. Сушинський 0.25, Т. Рушта 0.25, Мих. Шпак 0.25, Данило Вархоляк 0.50, Ів. Вархоляк 0.25, Мик. Сеґирич 1, Л. Багрій 0.50, Ів. Станко 0.25, Ол. Міхолек 0.25, Фр. Марціновський 0.50, Андр. Гальчак 0.50, Марія Сторожецка 0.25, Андр. Лапиця 0.50, Т. Критшинський 0.50, Іван Михалишин 0.25, Бр. Якубовський 1, Марія Карпа 0.50, Кат. Подольська 0.25, Орест Лєш 0.50, Вас. Москва 0.25, Ірена Данилович 1, Гася Кіра 0.50, Анна Поняк 0.25, Петро Пастернак 0.25, Захар Чачунь 0.25, Іван Федан 1, Т. Сернюк 0.50, Теодор Кульчицкий 1. — Дрібні датки 0.80.

(Дальше буде).

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Череміпак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шарпонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітинґів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнїйше в понеділок рано того тижня, у яким мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнїйше як в понеділок, не будуть поміщені скорше як на другий тиждень.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 1925 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Анна Дудра отримала як посмертну запомогу по мужу Василю з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Олифант, Па. дня, 13. серпня 1911.
Анна Дудра.

Сьвідки:
Петро Свала,
Іван Смакула.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 3.
Андрей Гавриляк, предс.

Ч. 1926 КВІТ $1000.00

на тисячу долярів, котрі п. Ева Доманич отримала як посмертну запомогу по мужу Петрови з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Олифант, Па. 13. серпня 1911.
Ева Доманич.

Сьвідки:
Миколай Доманич.
Юрій Хиляк.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 3.
Андрей Гавриляк, предс.
Семен Петрочко, секр.

Ч. 1928 КВІТ $1000.00

на тисячу долярів, котрі п. Анастазія Телех отримала як посмертну запомогу по мужу Афтаназію з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Олифант, Па. 14. серпня 1911.
Анастазія Телех.

Сьвідки:
Ю. Хиляк,
Іван Смакула.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 3.
Андрей Гавриляк, предс.

Ч. 1941 КВІТ $100.00

на сто долярів, котрів п. Михайло Масляр отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Онифант, Па. 13 серпня 1911.
Михайло Масляр.

Сьвідки:
С. Петрочко,
Іван Смакула.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від 3.
Андрей Гавриляк, предс.
Семен Петрочко, секр.

Ч. 1967 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Юрій Коцур отримав як посмертну запомогу по жені Анні з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Емералд, Па. 15. вересня 1911.
Юрій Коцур.

Сьвідки:
Семен Сеник,
Михайло Тимошик.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 205.
Яків Мороз, предс.
Яків Грабар, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Повідомляє ся членів Тов. „Зоря", від. 69, що надзвичайний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 23-го вересня с. р. в гали під числом 257 E. Houston St. Неявивший ся член заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари. — М. Тарнавський предс.; А. Титла, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Братство „Сошествія сьв. Духа, від. 237, повідомляє всїх Родимців, що через три місяці: жовтень, падолист і грудень буде принимати нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Заразом повідомляє ся членів згаданого Братства, що надзвичайний мітінґ відбуде ся дня 24-го вересня с. р. точно о год. 2-ій пополудни, на котрім то мітінґу мають полагодити ся важні справи. Неявивший ся член заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари. — А. Мищиха, секр. фін.

НЮАРК, Н. ДЖ. Братство сьв. Володимира, від. 190, повідомляє всїх своїх членів, котрі довгують до братської каси, щоби всї свої залеглости вирівнали найдальше до дня 27-го вересня с. р., бо хто сего не зробить, зістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. — Миколай Данчак, предс.; Павло Віняр, кас.; Гр. Ґінда, секр.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНОЇ ШКОЛИ" в ГАЛИЧИНІ.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подаю до відомости всім, кого се тикає ся, що гроші на „Рідну Школу", котрі були зібрані на балю Тов. „Просьвіта" в Ню Йорку, на дни 13-го мая с. р., в загальній сумі 7 дол. 58 цент., віддав я до друк редакції „Свобода". При сій нагоді прошу всїх Вп. Родимців, котрі занимались дотепер збиранєм усяких жертв, щоби відсилали сї жертви на таку ціль, на яку вони були призначені. — Стефан Чіснок, член 204 від. Р. Н. Союза і касієр Укр. Народного Дому в Ню Йорку.

Спростоване.

У попереднім (37 числі „Свободи" було на сім місци оголошене Руського Аматорського Кружка в McAdoo, Pa., що дазав на дни 17-го с. м. театральне представленє „Наталка Полтавка" в Tresckow, Pa. Було там між иншим напечатано, що ролю Макогоненка, сільського виборного, відограв п. Гр. Пипюк, а тимчасом сю ролю мав п. А. Капітула. За сю помилку Редакція „Свободи" перепрашає інтересовані особи і просить приняти отсе спростованє до відома.

КАЛЄНДАР.

ВЕРЕСЕНЬ.

н.ст.	Дні	Руські сьвята
21	Четвер	Рожд. Пр. Б.
22	Пятн.	Іоакима і Анни
23	Субота	Минодори
24	Неділя	Теодора
25	Понед.	Автонома свщм.
26	Вівтор.	Корнила сотн.
27	Середа	Воздв. Ч. Хр.

НОВИНКИ.

¶ **Москвофільським узурпаторам „Народного Дому“ у Львові „не везе“.** В висшім суді краєвім у Львові відбула ся апеляційна розправа „Общества Народный Домъ во Львовѣ“ в справі права власности на „Народний Дім“. „Общество Народный Домъ“, як відомо, в першій інстанції програло справу, а отсе й друга інстанція станула на тім самім становищі, що „Общество Народный Домъ“ не по праву посідає дім і фундацію, призначену для Українців міста Львова, і відкинуло скаргу москвофілів.

¶ **Гарний проєкт.** Українці з Росії думають над тим, якби то висилати свої діти до Галичини на науку в українських приватних ґімназіях. У Росії заборонено закладати українські школи. Тамтого року вчило ся в одній нашій ґімназії вже троє дітий з Харкова. Тепер хотять російські Українці вислати до Галичини більше дітий на науку.

¶ **Прогулька кацапів в Росію.** Як минулого, так і сего року, вислали галицькі кацапи на показ до Росії 70 збаламучених галицьких селян. Поїхали вони зпершу у Почаїв, де привитав їх арх. Віталій, а відтак удали ся до Київа в гостину, до своїх чорносотенних побратимів. На стрічу прогульці мав виїхати „опікун“ утиснених в Австрії Росіян ґр. Бобріньский, та не явив ся.

¶ **Кара на українську ґазету.** Київський губернатор наложив на українську ґазету, „Засів“, 500 рублів кари, за надруковане статі „З житя“. Таку величезну кару рідко коли наложують навіть на великі російські ґазети.

¶ **Польські пани бють руських хлопів.** В Дорогові, повіт Станіславів, дня 22. м. м. дідич Козіцкий побив слугу, Андруся Прокоповича так сильно, що той лежить хорий. Та озьвірений пан посилав до него післанців і сказав, що як побитий не піде до панської роботи, то відбере від него засів ярини на чвертьморґовім огороді, який був цілим добутком на вижевлене родини. Як пан відбере се останне майно побитого, то він хиба умре з голоду разом з дітьми. Козіцкий платить по песьому за роботу в жнива.

¶ **Смерть достойника церкви.** На дни 8-го вересня с. р. помер в Кракові найвисший достойник римо-катол. польської церкви в Галичині, князь-кардинал Пузина. Гідність кардинала дістала ся помершому в 1901. р.

¶ **Стрілянина на турецько-австрійській граници.** Дня 26-го серпня с. р. прийшло до стички між австрійськими і турецькими жандармами. Австрійські жандарми острілювали в Санджак - Новий базар турецький відділ граничний і убили одного підофіцира, а кількох ранили.

¶ **Длячого цукор подорожів?** Зі всіх сторін дають ся чути слова нарікaня на подорожіне цукру. Бо днесь фунт цукру коштує 7 і пів цента, коли ще перед двома тижнями коштував всего 6 цент., а перед роком навіть 5 цент. Цукровий трост толкує се подорожіне тим, що сего року не зародила ані цукрова тростина, ані буряки; вина за подорожіне не спадає отже на трост, лишень — на Господа Бога, що дав сего року лихі урожаї. Тут однак насуває ся ще одна гадка. Як відомо, минувшого року приловив тутешний уряд цукровий трост на великих шахрайствах, поповнених підчас оплати цла і по доказаню вини, присудив трост заплатити 600 тисяч долярів кари. Кромі того трост добровільно зобовязав ся звернути урядови 3 міліони долярів як шкоду випряджену своїми нечистими маніпуляціями і в сей спосіб ухилив ся перед ще сумнійшими наслідками. І се є властиво причина, длячого терпеливі консументи мусять платити сего року дорожше за цукор. Отсе суть наші відносини: трост понад все; і коли йому не вдасть ся ошукати уряду, то за се він дре шкіру з консументів.

¶ **Зі страху перед військом.** У Винниках під Львовом відобрав собі житє 21-літний хлопець, якийсь Масловский. Ударив ся він так сильно в околицю серця, що по кількох годинах помер. Причиною самовбийства був страх перед військом, бо Масловский мав зголосити ся за кілька днів до полку уланів як рядовий.

¶ **Людність міста Львова.** Після переведеної в Австрії переписи людности з днем 31 грудня 1910 р. було у Львові 206.113 мешканців. Після віроісповіданя було рим.-кат. 101.267, гр.-кат. 34.454, еванг. 2792, мойс. 56.750. Після мови було Поляків 179.400, Русинів 21.448, Німців 5.265. Перепись цікава тим, що на 34.454 гр.-кат. тілько 21.448 подало розговірну мову руську, а майже 13.000 польську. Кромі сего число Поляків зросло тому, що 56.000 Жидів записано як Поляків.

¶ **Побожні монахи.** В однім московськім монастири проживали дуже „побожно“ монахи, та найпобожнійшим був наставник монастиря. Аж одного дня кількох монахів отворили скриню, де стоять сьвічки і найшли місто сьвічок, убране якоїсь жінки. Ключ від скринки був завсїгди в наставника. Аж тепер переконали ся монахи про побожність свого наставника.

¶ **Чого то вже в Росії не крадуть...** В околицях Астраханя, при впаді Волги у Каспійське море, якісь оригінальні експропріятори, поперебиравши ся за московських поліціянтів, напали на одну бідну, рибацьку оселю. Тут арештували усіх рибаків, та забрали усі зловлені ними риби. В сей спосіб попало ся в руки злодіїв 40.000 оселедців, які находили ся під пору на складі.

¶ **Наче в кримінальній повісти.** „Вятскій Вѣстникъ“ оповідає таку подію: Ялтою проїздила на корабли везена етапом громада вязнів з Кавказу, серед котрих загальну увагу звертав пристійний брунет, літ трицять кілька. Був ним бувший учитель реальної ґімназії І. Син сільського рубача в 9 році житя втік від батьківської хати і прибув до Москви, де ним із милосердя заопікував ся сторож одного дому, уроджений у сім самім селї, що його батько. Як 15 літний молодець розлюбив у собі 50 літну жінку купця, в котрого служив. Купець небаром помер, а молодець захопив ціле його майно, а вдовиці під загрозою виданя її властям, казав вступити до монастиря. Удовиця просила й благала коханка, щоби її не кидав, але він не дав зворушити ся й велів її навіть викинути з свойого мешканя. Тоді вдовиця, щоби пімстити ся на невірнім, донесла властям, що за його намовою строїла чоловіка. Арештовано обоїх і засуджено на тяжкі роботи. І. втік одначе в дорозі, і скрив ся в Япанї. Там познайомив ся з одним російським природознавцем, якого вбив і з особистими паперами вбитого вернув до Росії. Тут протягом недовгого відносно часу поповнив 17 убийств. Вкінці в однім із публичних домів, у Ростові над Доном, пізнав дівчину, незвичайної краси, котра зробила на нім так сильне вражінє, що викупив її з дому розпусти й рішив ся взяти до чесної праці. При помочи паперів убитого ним природознавця удало ся йому в одній з ґімназий дістати посаду учителя. Тут через шість літ провадив порядне житє. Коли його товаришка мала стати матїрю, постановив оженити ся з нею перед приходом на сьвіт дитини. Почав старати ся о метрику дівчини й при сїй нагоді виявило ся, що дівчина, з котрою він жив кілька літ і котра має стати матїрю його дитини є..... його рідною сестрою.

¶ **Росія в цифрах.** Від липня до 1-го серпня російські військові суди — як обчислює „Рєч“ — засудили на смерть 9 осіб. Покарано майже трийцять періодичних видань. Увільнено всї слухачки медичного інституту, що не з'явили ся на лекції після 18-го цьвітня. Увільнено з тогож інституту 6 професорів; 17 студентів і курсисток висших шкіл Петербурга вислано на 2 роки по підозрїню за належність до загально городської коаліційної наради. Із Київа вислано 12 студентів за належність до соціялдемократичної партії. Із Томського вислано 100 студентів технольоґів з 375 увільнених з інституту. Варшавський ґенерал-ґубернатор заборонив жити в царстві Польському 54 студентам місцевого університету. Із ломжинської комерційної школи увільнили 16 учнів. Віленський ґубернатор заборонив без особливого дозволу допомагати навчаню дітей, одводячи для них помешканя. Увільнили з посади католицького настоятеля парохії сьв. Казиміра. В Київі покарали ксьондза Андрушевича 100 карбованцями за польську таємну школу. В Мінську покарали ксьондза Маєвського на 200 карбованців за образу поліції підчас процесії. Ксьондза Тикоціна покарано 100 карбов. за збірку на реставрацію костела. Кучинську вислано з ломжинської ґубернії за те, що поставила статю Божої Матери з „тенденційним написом“. Московський ґубернатор не дозволив взяти участи в загально земському з'їздї на народній осьвіті Долгорукову та Фальборку. Вібуло ся безліч трусів і арештів в Варшаві, Київі і инших містах. Закрито петербурське літературне товариство і такеж жидівське.

¶ **Китайська драма під Петербургом.** В Літовищи під Петербургом в Теріоках розіграла ся в китайській оселї любовна драма. Літував там студент петербурської політехніки, Китаєць Чен-Ші-Му з 25 літною жінкою, Китайкою, прегарною Ван-Ю. Він занедужав. Відвіджував недужого приятель, юнкер миколаївської кавалерійської школи, бувший офіцир китайських військ, вродливий Тсун-Гао. Він залюбив ся, як то кажуть на смерть у жінцї приятеля. Одної ночи вдер ся до її спальні. Гарна а чесна Ван-Ю вигнала його від себе. Очайдушний та розкоханий Тсун-Гао не дав собі витолкувати, що він на фатальнім шляху. Тоді гарна Ван-Ю хопила револьвер та вистрілила до нього й ранила смертельно в околиці серця. Збіг ся цілий дім. Показало ся, що Чен-Ші-Му мав службу виключно китайську. Мав навіть кухаря Китайця. Меньше о се. Тсун-Гао скоросьвіт помер, а гарну Ван-Ю взято під домовий арешт. Трупа нещасного Тсун-Гао перевезуть до Пекіну.

¶ **Девять годин в очах смерти.** Читаємо в часописях про таку страшну подію: Купець Гільдеман вибрав ся з двома своїми товаришами на прогульку у Альпи. Всї три були повязані один до другого шнурами, щоби в небезпечних місцях не впав хто в дебру. Коли були на верхах Альп, вломила ся нагло під ногами Гільдемана тонка крига снїгу, і він повис над деброю. Коли товариші не могли його видобути, спустили його глибше, щоби міг на щось оперти ся. І Гільдеман в смертнім страсі висів, то стояв над деброю, 3000 м. глубокою, девять годин, аж прийшла поміч і його витягнено. Він був майже без житя, на пів заморожений і зовсім перемочений. По довгих зусилях привернено його до житя.

¶ **Вулькан Етна вибухає.** Як звіщають телеґрами, вулькан Етна, що взносить ся на острові Сицилїя, починає опять ворухати ся. В висоті яких вісїм тисяч стіп понад плесом моря, повстали в горі два нові кратери. Над горою піднимає ся велитенська хмара диму, а з кратерів летить безустанно попіл і розжарене камінє. Довкруги гори, по всіх місцевостях, дають ся відчувати часті стрясеня землї. Між мешканцями запанував переполох. Сї вибухи, після депеш з 13-го с. м., зросли до такої стихійної сили, що спричинили уже кілька катастроф. Потоки ляви залили кілька желїзничих шляхів, ведучих довкола гори, і пливуть на дві стації, Мойо і Алькантара. Тисячі робітників працюють день і ніч, щоб, після людських сил, положити границю огненним потокам. Грозу положеня ілюструє найліпше факт опущеня доокоdin желїзничих стацій, а спеціяльно стації Мойо і Алькантаро. Сї дві стації лежать досить далеко від стрефи виливу ляви і дуже рідко, і то лиш підчас незвичайно ґрізних вибухів, лява досягає тих стацій. В найблизшім сусїдстві Етни находить ся 65 місточок і сіл, замешкалих около 300.000 населеня, що управляє незвичайно плідну землю.

¶ **Смерть в ляві.** На японськім острові Гондо почав вибухати нечайно вулькан Азама. Вибух сей був так раптовний, що виливаюча ся з кратеру лява залила два товариства туристів, які згинули страшною смертю у филях огненного потоку.

Одно товариство складало ся з 17 чужинецьких туристів і одного японського провідника, а друге товариство з 16 японських дітий. Инша ґрупа дітий вспіла щасливо уратувати ся.

¶ **Повінь в Хинах.** В Хинах, наслідком виливу рік панує страшна нужда. Ріка Янґсекіянґ є в деяких місцях на 45 миль широка. Її филї розлили ся по краю, затоплюючи просторонь 700 квадратових миль. Половина населеня, заселюючa урожайну колись і богату долину, згинула в воді, а решта стовпила ся в місті Нанкінґ, де в наслідок того вибухли пошестні недуги, що поривають денно по 300 жертв. Такі самі сумні вісти надходять з богато инших міст. Катастрофа ся є тим страшнійша, що повінь надійшла власне під пору, коли збіже на полях достигло, і лиш ждало на женців. Як місцеві анґлійські часописи впевнюють, сегорічна катастрофа є найстрашнійшою в історії Хин.

Без праці.

(Казка Івана Франка.)

(Дальше.)

Та тілько на другий день не так стало ся, як він собі уложив. Господиня збудила ся троха за пізно, а поки подоїла корови, поки прилагодила Іванови до торби їду на весь день до ліса, поки Іван дігнав худобу з села до ліса, вже сонічко на небі підійшло „на дві коцюби". Коли Іван зі своєю худобою прибув до вчорашної смереки, застав там уже всіх других пастухів. Гринько розповідав їм про муху, показував затичку і всї, один по другім притикали ухо до смереки, а послухавши довшу або коротшу хвилю, потверджували, що „славно бестія грає".

— Ага, ось іде Іван Лінюх! — скрикнув один пастух, побачивши Івана.

— І як звичайно, остатний надлазить! — додав другий.

— А знаєте, — сказав Гринько, — він учора мало що не плакав за отсею мухою!

— Як то за мухою?—запитали всї гуртом.

— Ну, так. Під милий Біг мене просив, щобим її випустив.

— А то за про що?

— Або я знаю? Казав, що йому її дуже-ж то жаль.

— Жаль йому мухи! Ха, ха, ха! Мушачий тато! Мушачий тато! — сьміяли ся пастухи, скачучи довкола Івана і поштуркуючи його зо всіх боків.

Е, дайте йому спокій! — сказав один. — Може то його мати, або бабадьма по смерти мухою перекинула ся, то він так за нею просить!

Хлопці дивно якось глянули по собі при тих словах. Прикро їм зробило ся, замовкли. Аж старший пастух, парубок може двацятилїтний розбуркав їх.

— Що ви, дурні, дурниці вигадуєте! Махайте за худобою! А коли Гринько зловив собі муху і хоче її ту для музики тримати, то нехай нїхто не сьміє її випускати! Розумієте?

Сїм день трівала та музика; сїм день увязнена муха бреніла в дереві. Іван сам не знав, що з ним діяло ся через тих сїм день. Муха в смереці не сходила у него з думки. Коли їв, зараз собі пригадував: а муха там десь бренить, пищить, з голоду гине! Коли лягав спати, думалось йому: а муха там не має спочинку, все пищить! Коли будив ся, перша його думка була: а муха там десь пищить у пітьмі, не бачить сонїчка, до котрого так полискувала ся і крильцями мерехкотїла! І хоч пасучи худобу часто переходив коло тої смереки, то все заставав там когось з пастухів, що слухав „музики", т. є. бренькоту мухи. Інколи й сам він притикав ухо до смереки і за кождим разом дізнавав враженя так само сильного і потрясаючого, як і за першим разом. Може бути навіть, що застрягли йому в памяти слова пастуха, що муха тота може бути його мати або баба, перемінена за кару в таке сотворінє, бо інакше відки-ж би у него брав ся такий жаль, коли всї другі тілько втїшають ся „музикою"?

А бренькіт в смереці за кождим днем ставав ся щораз слабший. Вкінци семого дня, коли Іван нарешті перший прибув до ліса і не застав нїкого коло смереки, він відважив ся витягнути проклятущу затичку, щоби випустити муху на волю. Але муха з дірки не вилазила. Притулив ухо до смереки — нїчого не чути. Встромив у дірку тоненький патичок, але в дірці нїщо не рушалось. Ось він устромив назад давню затичку, щоби другі не казали, що він муху випустив. Ще раз притулив ухо до смереки і надслухував уважно, але бренькоту не було чути. Очевидно муха здохла з голоду і муки!

А тепер нараз, по чотирнадцяти роках в уха його врізалось мов вістре іґли те саме бренькотанє, котре колись через сїм день, день по дневи чув у смереці. Він мимоволї затремтїв і оглянув ся довкола. Боже, чи-ж се була-б річ можлива? Він находив ся як раз коло тої самої смереки, в котрій перед чотирнайцятьма роками його пустий товариш Гринько запхнув бідну нещасну муху. Що більше, в смереці стирчав іще той самий патичок, котрий тоді Гринько віткнув був у дірку за мухою. А той тонесенький бренькіт — відки він розлягав ся? Іван одним духом поскочив ід смереці, притулив ухо — і мало не зомлїв. Жалібний, болющий і наскрізь пронизуючий бренькіт справдї виходив із тої шпарки заткненої патичком!

Одним сильним поривом Іван витягнув затичку.

Якесь тяжке, глибоке зітханє пройшло по цілім лїсї і голосною луною відізвало ся в Івановій души. Потім хвилина мертвої тиші. Потім щось тихесенько зашелестїло в щілині дерева. А потім звільна зі щілини почало щось висувати ся. Іван з нескаазаним жалем і співчутєм вдивлював ся в ту чорну точку, в котрій, бачилось, пізнавав чорні лапки і чорну, блискучу голову мухи. Але чи-ж се була муха? Чорні лапки, коли їм близше приглянув ся, видались йому почорнілими. кістлявими руками, зовсїм подібними до людських, ба й голова почала набирати людської подоби, почала більшіти, змінювати барву і вигляд. Іван остовпів з переполоху і закрив лице руками. А коли по хвили відняв руки, перед ним стояв старець з довгою бородою, скулений, з лицем, що виражало невисказну втому і ослабленє, в одежи незвичайній, фантастичній, не то пустинника, не то божевільного.

III.

— Всякоє диханіє да хвалить Господа! — скрикнув переляканий Іван.

Старець усьміхнув ся жалібно і простяг до Івана обі руки.

— І я хвалю, синку, і я хвалю, — сказав тихим, ледво чутним голосом. — Ох, спасибі тобі, небоже, сторицею спасибі, що ти увільнив мене з сеї страшенної темниції!

— То... се... ви були, дідусю? — пробулькотів Іван, не знаючи, що має сказати і до кого говорить. — А я думав, що се муха.

— Ой, муха, синашу, муха! Ворог мій тяжкий перемінив мене в муху і гонив за мною в виді чорної жовни, а коли я перед ним сховав ся до сеї шпари, то він шепнув тому дурному хлопчиськови, щоби мене заткав кілком! Ой, тай протерпів-же я, протерпів, Боже мій єдиний!

— Але хто-ж ви такий, дідусю?— запитав Іван.

— Я, синашу, Дід бескидський — може чував що коли про мене?

— Дід бескидський? Той сам, про котрого казки на вечерницях розказують?

— Той сам.

— Про котрого говорять, що під землею живе і Довбушевих скарбів пильнує?

— Той сам.

— А правда се, дідусю, що тих скарбів така сила, що й на двадцять чотири вози-би їх не забрав?

— Далтко більше, небоже.

А правда се, що ви на Чорногорі обернули до гори дном той камінь, на котрім Довбуш викував хрест на знак, що під тим каменем є вхід до печери з його скарбами, так що тепер нїхто ані того каменя, ані того входу віднайти не може?

— Правда, синашу, правда, здвигав ся я погано при тій роботі, аж мінї щось в крижах трісло, так що від тоді випростуватись не можу.

— Так вам треба! — скрикнув Іван. — Було не лакомити ся на чужі скарби, котрі-б може не одному бідолаці в пригоді стали.

Дід довгим, сумовитим поглядом зміряв Івана.

— Ей, сину, сину, — сказав, — яка-ж ти ще дитина!

— Добре вам казати: дитина! — скрикнув обурений Іван. — А ось якби вам прийшло ся так як мінї на кождий кусник хліба, на кожду мізерну лахманину так тяжко гарувати та зносити людські примхи, то певно-б ви не тої заспівали.

Дід нїчого на се не відповів, тілько раз у раз жалісливо хитав головою.

— Але що-ж се за такий ваш ворог, — спитав з перегодом Іван, — що вас запакував у отсю щілину?

— Се найстарший опир і чарівник з Бусовищ. Мав він від давна на мене злість, ще задля небіжки жінки.

— То ви й жінку мали? — скрикнув Іван.

— А як-же, синку, мав! І лишила мінї одним одну дитину, донечку. Господи мій, що то там з нею стало ся! Чотирнадцять лїт як один день тому лишив я її, ще в колисці, малесеньку, тілько мій слуга, старий Віюк сліпий остав ся при ній. Чотирнадцять лїт я промучив ся в тій проклятій шпарці, тоскуючи не стілько до свободи, до ліса, до скал, до гір, скілько до моєї коханої дитини. Ой сину, що я перетерпів за тих чотирнадцять лїт, що я перетерпів! Але Господу Богу слава, тепер усе минуло, тепер я вільний! Ти, синку, мене увільнив, і я тобі віддячу ся. Ходи зо мною до моєї хати. Веди мене, небоже, бо я такий змучений, такий ослабленний, що не знаю, чи й здужав-би я доволоктись до дому.

— А далеко ваш дім?

— Дім мій, синашу, великий. Коби ми тілько добрали ся до першого входу, то там я вже дам собі раду.

— То добре, ходімо! — сказав Іван.

Дід поступив пару кроків, але зараз-же мусїв сїсти на пеньку.

— Нї, синку, — сказав стогнучи, — не можу я йти. Ще раз мушу тебе просити о прислугу.. Візьми мене на плечі, пронеси старого, не пожалуєш свойого труду.

Хоч і який лїнивий був Іван, та сим разом він не дав ся довго просити і взяв Діда на плечі. Старий був легесенький як перо, так що Іван майже не чув його тягару на собі і йшов зовсїм свобідно.

— Ось туди, синашу, ось туди! — сказав Дід, показуючи Іванови зарослу, майже незапримітну лісову стежечку, що вела стрімко під гору і, бачилось, губила ся в гущавині.

IV.

Зразу нїс Іван Діда на плечах з охотою і не чув нїякого тягару. Стежка, зразу доволї невигідна, потому пішла по рівному, а далї скотила ся в низ. Але коли опісля прийшлось лїзти знов під гору, коли Іван кілька разів потикнув ся, коли кілька букових галузок пьвигнуло його по лицю, пробудила ся його натура і він почав воркотїти. Зразу стиха, а де далї, все голоснїйше.

— Що я дурень, сего хіба сліпий не побачить!... А щоб тебе трястення з такою коренюкою, мало чоловік не впав!... Чи чорти мене підвели дряпати ся десь кудись на лису гору!... І по яку другу голову я властиво туди плентаю ся?... — Такі і тим подібні урвані речення час від часу вилїтали з його уст, при чім він раз за разом енерґічно спльовував і зовсїм неенерґічно охав та постогнував.

Дід тимчасом сидів спокійно на його карку, звісивши йому обі ноги на груди, і бачилось, що зовсїм не чув Іванового воркотаня. Та все таки дивна річ: від хвилї, коли Іван почав воркотати, почув також на собі деякий тягар. Зразу незначний, але по мірі того, як змагала ся його неохота, збільшував ся й тягар. З початку Іван мав таке почутє, що несе сокиру за ременем, пізнїйше — що має на плечах невеличку бокляжку горілки, на якімось часї — що двигає порядну вязанку дров. Рівночасно почало йому здавати ся, що подорож його тягне ся щось дуже довго. Так, що рясний піт його обливає і в грудях починає йому не ставати духу. Воркотанє перемінило ся в голоснє нарікане:

— Ой доле моя проклята! — бідкав ся Іван, важко ступаючи під гору по вистирчаючих каменюках. — Коли-ж ти перестанеш кепкувати надо мною? Думав чоловік, що собі капиночку відпочине в лісї, але де тобі! Підкусив мене нечистий витягнути той патичок і випустити отсе старе страховище, а тепер на маєш, неси його на плечех і чорт знає куди. Тай тяжкі-ж ті порохнаві костомахи, Господи! Немов-би мінї цїлу гору на плечі втелющив!

І справдї тягар на Іванових плечех робив ся чим раз тяжший. Він чув, що весь під ним подає ся, що коліна під ним дилькотять, що в очах йому темніє, що млїсть на него бє. Йому бачилось, що не встоїть довше, що мусить упасти. Хотів зупинити ся, спочити, віддихнути, але якась невидима сила не тілько не позволяла йому впасти, але навіть не давала йому зупинити ся на одним місци. Ішов тай ішов далї.

— Діду, ей, Діду! — стогнав Іван, уже не на жарт умліваючи.

— А чого тобі, синашу? — запитав Дід.

— Який біс із тебе такий тяжезний?

— Я, синочку? — лагідно відказав Дід. — Снить ся тобі, небоже. Куди вже мінї по чотирнадцятилїтній темници та тягару набрати?

— Як то снить ся мінї? — ледво сопучи відказав Іван. — Але-ж Діду, адже я паду, ломаю ся, гину під твоїм тягаром!

— Не бій ся, рибонько, — спокійно відказав Дід. — Се тілько так тобі здає ся.

— Що се, ти ще кепкуєш із мене, старий костогризе? — силував ся крикнути, але тілько пропищав Іван. — Нї, не хочу довше двигати тебе. Злізай!

— Іди, йди, душенько! — з незворушеним супокоєм сказав Дід. І Іван справдї йшов, хоч і як не хотів, хоч і як страшенно був зісдаб. Він дряпав ся все під гору та під гору, а й гора та тепер видалась йому безконечно високою та стрімкою.

— Але я не хочу йти! Не хочу тебе двигати! — пищав Іван. — У мене лехке розірве ся з натуги!

— Нї, не бій ся, не розірве ся, — потішав його Дід.

— Але я не хочу! Не хочу! Чорте, злізай з мене! — просив і лютив ся Іван.

— Але синочку, прецїнь-же ти дав мінї слово. Тай заплату маєш від мене дістати.

— Нехай тебе громи біють з твоєю заплатою! Нїчого не хочу, тілько злізь! Дай мінї спочити хвилину!

— Іди, йди, небоже, — мовив Дід. — Уже недалеко.

(Дальше буде.)

Книжки надіслані до редакції.

Герцеґовінські оповіданя. Написав Светозар Чорович. З сербської мови переклав Плятон Карпиньский. Видавництво „Народної Бібліотеки". Рік I. Число 10—11 (15 мая 1911). Одвічальний редактор: Андрій Веретельник. Чернівці, 1911. Видає Видавничий Відділ Союза руських хліборобських спілок на Буковині „Селянська Каса". Сторін 44. Ціна 40 сот. — Зміст: 1. Малий жебрак. 2. Герцеґовінка. 3. Вістун. 4. Кляті вороги. 5. Чий паркан. 6. На стрічу.

Дяк. Оповіданє Марка Вовчка. Видавництво „Народної Бібліотеки". Рік I. Число 12, 13 і 14. (За червень 1911.). Чернівці, 1911. Сторін 83. Ціна не подана. — „Народна Бібліотека" виходить книжочками в обємі двох аркушів друку (32 сторін) два рази на місяць кождого 1 і 15 дня. Кожда така книжочка становить для себе цілість. Річна передплата до Америки виносить 1.50 дол. Гроші треба слати на адресу: „Народна Бібліотека", Чернівці, ул. Панська ч. 33. (Буковина), Поодинокі книжочки „Нар. Бібліотеки" можна дістати в Книгарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10. (Galicia-Austria).

Американець. Веселий образ з житя народу зі сьпівами в 3-ох діях. Написав Мстислав Рус. Видавництво Руської Книгарні в Америці. Накладом Руської Друкарні N. Sixth Ave., Scranton, Pa., 1911. Стор. 48. Ціна 15 центів. — „Американець", се легка драматична штука, що надає ся до вистав у наших початкуючих аматорів. Поручаємо сей невеличкий і безпретенсіональний твір усім нашим драматичним кружкам в Америці.

Переписка Михайла Драгоманова з Мелітоном Бучиньским 1871—1877. З портретами й факсіміліями кореспондентів. Зладив М. Павлик. (Збірник фільольоґічної секції Наук. Тов. ім. Шевченка, т. XIII.). У Львові, 1910. Накладом Наук. Тов. ім. Шевченка. Стор. XIII+354. Ціна 4 корони. — Ся обємиста переписка (74 листів) попереджена передмовою впорядчика, д. М. Павлика.

Матеріяли до житєписи Осипа Юрія Гординського-Федьковича. З перводруків і автоґрафів зібрав, упорядкував і пояснив: Др. Осип Маковей. Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольоґічна секція Наукового Тов. ім. Шевченка. Том V. (Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне виданє. Том IV.). У Львові, 1910. Стор. XII+654. Ціна брошурованого примірника 5 корон.

☛ Просить ся ласкаво приняти до відомости, що книжки, поміщувані в рубриці „Книжки надіслані до редакції", не суть на продаж. Їх надсилають всілякі видавництва лишень в одним примірнику для оцінки чи рецензиї, і вони остають власностю редакції. В редакції набути можна виключно тільки ті книжки, яких спис постійно поміщує ся в рубриці: „Книжки, котрі можна дістати в редакції „Свободи".

Всенароднє Віче

в Jeannette, Pa.

в справі: 1) дрогобицьких виборів, 2) народних шкіл в Галичині, 3) в справі фонду бл. п. о. Николая Стефановича, — відбуде ся

в неділю, 24. вересня, о год. 2. попол.

На віче запрошує ся всіх Русинів і Русинок з Jeannette, Pa. і околиці.

КОМІТЕТ.

Велике всенароднє віче

в McKeesport, Pa.

відбуде ся

ДНЯ 24-го ВЕРЕСНЯ 1911 Р.

в церковний гали, на розі Sinclair & Ringgold Sts.,

в справі нашого героя М. Січинского та усталеня фонду бл. п. о. Н. Стефановича.

ПОЧАТОК О ГОД. 4-ій ПОПОЛ.

Віче розпічне ся панахидою за душу бл. п. о. Н. Стефановича, точно о 4-ій годині пополудни.

До участи сердечно запрашає усіх щирих Русинів і Русинок з міста та з усіх близших і подальших місцевостий

(37—38) *Комітет.*

Потреба робітників

до майнів, каміньоломів, зелізних доріг, цеголень, на фарми, до ресторантів, сальонів і до готелів. Потребуємо також людий фамілійних і самотних дівчат до фабрик близько Ню Йорку. Голоситись на адресу: A. Miller, 196 E. 3rd Str., New York, N. Y. 36—39

Рент подешевів. 38—40

у найвигіднійше приміщених комнатах в Джерзи Сіті. Пять минут ходу до фери і тунельової стації. Голоситись до сторожа (janitor) при **133 Grand Str., Jersey City, N. J.**

ПОШУКУВАНЄ.

Хто би знав, де перебуває моя жена Текля Бемко, з дому Текля Ратушна, котра втікла, полишаючи мене з двома маленькими діточками, зволить як найскорше донести мені, а дістане 5 долярів нагороди.

Моя адреса:
Stephan Bemko, 203 Greene Str., Brooklyn, N. Y.

ЧИТАЙТЕ! Фарми і лоти на продаж.

Родимці! — Отсим повідомляю Вас, що компанія

INVESTMENT CORPORATION

котра продає землю

в YORKTOWN, VIRGINIA

установила мене ОДИНОКИМ СВОІМ АҐЕНТОМ ДЛЯ ВСІХ РУСИНІВ.

Настають часи безробітя. Хто має який гріш а не хоче його стратити, нехай завчасу купить собі фарму або лоту і то в такім місци, де би мав спосіб легко прожити і забезпечити собі добру роботу. Таке місце є

в YORKTOWN, VIRGINIA.

Землї на продаж не богато. Тому нехай кождий спішить, щоб забезпечити собі сталу роботу. Покиньте міські доми, майни та гучні фабрики, де дрожите що хвиля о своє житє, а йдіть на сьвіжий воздух, чисту та здорову воду, важийте безжурно на лоні природи у вічно зеленій Вірджінії. Будова двох великих фабрик уже кінчить ся, а роботу дістануть там лиш сї, що купили фарму або лоту. Доси осїло там вже около 20 родин руських а польських до 60. Руська кольнія положена осібно. Земля прекрасна і богата Скоро лиш збільшить ся число Русинів, сейчас буде поставлена руська церков. Місце під церкву і на цвинтар уже готове.

Майнери! Спішіть ся. поки маєте нагоду.

Прошу явити ся лично найпізнїйше о 11-ій год. перед полуднем кождого вівтірка.

По всякі інформації пишіть до руського аґента Василя Матолича. Адресуйте:

B. MATOLICH,
821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ЄСЛИ обовяжете ся платити лише 2 центи на день, пішлемо Вам красний 14 К. золотий (goldfilled) годинник, ґарантований на 20 літ. — Пишіть по каталоґ до:

S. G. WATCH CO.
1087 Lexington Ave., New York, N. Y.

Жінки! Учіть ся акушерства.

Єсе хороше занятє, запевнююче Вам гарний заробок на усе житє. Адресуйте: **Doctor C. Deutsch,** 40
229 East 14th Str., New York, N. Y.
Tel. 933 Stuyvesant

Російсько-Американська Лінія

ОДИНОКА ЛЇНІЯ БЕЗ ПЕРЕСЇДАНЯ
— МІЖ РОСІЄЮ І АМЕРИКОЮ. —

8½ днів до Ротердаму, 11½ днів до Лібави.

„КУРСК" — 28-го Септембра
„ЛЇТУАНІЯ" — 21-го Октобра
„БІРМА" — 11-го Новембра

III кляса $29.00	III кляса $30.00
II кляса $45 00	II кляса $47.00
І кляса $52.00	I кляса $62·00

По близші подробиці просить ся звертати до наших аґентів або до головного заступництва;

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y

Дім на продаж

B A B Y L O N, N. Y.

Новий дім на дві фамілії, один рік як збудований, 28x30 стіп, (лот величини 50x150). Дуже добре місце для бізнесменів. Сей дім вартує більше як 3.000 долярів, але я продам за 2.300 долярів, бо з причини лихого здоровля мушу виїхати до Европи. Робота в тій місцевости йде дуже добре, дім заасекурований на 3.000 долярів, тож порука далеко безпечнійша ніж в банку. Не хочу вихвалювати свого власного дому, але хто його побачить, переконає ся, що він варта сї гроші. Голосїть ся на адресу:

Sam Bojko,
Box 173,
Stamford, Conn. 35-38

ЛИШЕ 5 ЦЕНТІВ.

Єсли обовязуєте ся платити по 5 центів денно, то пришлемо Вам сейчас на кредит: гарний 14-каратовим золотом наповнений (goldfilled) годинник, критий, о трох ковертах, з повною писемною ґаранцією на 20 літ, а також красний ланцушок в дармовисом

Ціна годинника і ланцушка з дармовисом лише $26. Тепер не потребуєте присилати анї цента, а наперед пишіть по катальоґ, долучуючи пару марок на пересилку і відповідь.

New York Auction Co. HORTON BLDG. EAST 125 STR., NEW YORK, N. Y.

HASSAN

Циґаретки

з корковим закінченем.

Лиш подумайте! Десять таких циґарет з найлішпого і пахучого тютюну за 5 центів! Так цінних циґаретів доси не було. Се є одинокий витвір нашої довголітної практики і великих улекшень у виробі. Продаєсь їх всюда.

5¢

The American Tobacco Co.
111 Fifth Ave., New York City

Позахатні робітники.

Робітники, виставлені на холод і вохкість, уникнуть докучливих болів ревматизму і невральґії, уживаючи д-ра Ріхтера „Pain Expeller-у" в хвилї, коли почують перші кольки (ломаня).

Сей лїк має запевнену постійну славу від 43 літ. Уживають його скрізь по цілім сьвіті, а дістати його можна у всіх друґсторах Злучених Держав по 25 і 50 центів за фляшку.

Уживайте його також в случаях напруженя мускулів, звихнень, болів в суставах, в боці і в грудях, болю зубів, уший і жолудкових корчів.

Повне поученє в руськім язиці находить ся в кождій коробці.

Будьте уважні і вистерігайте ся численних наслїдувань. Правдивий Pain Expeller находить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена на образку.

Сей лїк виробляють

F. Ad. Richter & Co.
213—215 Pearl Str., New York City

F176

☛ ТАНА ПРОДАЖА ШИФКАРТ. ☚

Одинока руська аґенція шифкартова в Ню Йорку.

ВАЖНЕ! По причині конкуренції між лініями, можете від нас відїхати до Старого Краю найменшим коштом на добрих, поспішних шифах на Гамбурґ, Бремен, Ротердам і Антверпен.

Желаючі скористати з нагоди низької ціни, повинні удавати ся до нас зі всякими запитами о інформації і о час відпливу кораблїв.

Живучим подальше від Ню Йорку, завчасу замовляємо місця на шифах, як і наші аґенти встрічають пасажирів на стаціях (depot) в Ню Йорку. Ми стараємо ся о вигоду пасажирів, як також і про їх баґажі і нічлїг.

КРАЯНИ! По що йти до чужих, котрі Вас не розуміють, коли можете удати ся до нас так, як до свого дому. Хто має замір їхати до старого краю, або спровадити кого до Америки, нехай удасть ся до нас, а ми ручимо, що дістане добру услугу. — Нумер телефону аґенції єсть: Orchard 887.

Удавайте ся особисто, листовно або по телефоні до:

G. KUNASHEVSKY, 179 East 3rd Str., New York, N. Y.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Монгострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про зазурих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віроваsuccessfullyня	20
Русько-анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унїя в Америцї	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден.	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїгійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Збірник Церковний, малий	70
Збірник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Души	80
Збірничок	55
Збірничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Души	1.80
Хлїб Души, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Цїни і правила оголошень в „Свободі".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи братцтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для братцтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.